

Rocznik Sławistyczny, t. LXVII, 2018
ISSN 0080-3588
DOI: 10.24425/rslaw.2018.124591

Dorota Krystyna Rembiszewska*

Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk
Warszawa

Janusz Siatkowski**

Uniwersytet Warszawski
Warszawa

Interferencje językowe na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim a interpretacja materiału gwarowego (na przykładzie wsi Choroszczyńska)¹

Interferencje językowe oraz dwujęzyczność na pograniczach językowych (nie tylko na obszarze Polski) jest problemem często podejmowanym z powodu wielości zagadnień, które łączą się ze współwystępowaniem i konkurowaniem dwóch kodów, przenikaniem się systemów językowych, dubletywnością leksykalną (por. np. Barszczewska, Timoszuik 2016: 56–83; Greń 2000; Labocha 1997; Raclawska

* Dorota Krystyna Rembiszewska, Associate Professor, The Institute of Slavic Studies of the Polish Academy of Sciences, Warszawa, Poland.
e-mail: dorota.rembiszewska@wp.pl.

** Janusz Siatkowski, Professor Emeritus, University of Warsaw, Institute of Western and Southern Slavic Studies, Warszawa, Poland.
e-mail: janusz.siatkowski@wp.pl.

¹ Materiał zamieszczony w tym artykule został również wykorzystany w monografii D. K. Rembiszewskiej i J. Siatkowskiego, *Pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie. Studia wyrazowe*, Warszawa 2018.

1998; Warchoł (red.) 1989). Pomijamy tu rozważania teoretyczne na temat różnych aspektów kontaktów językowych i dwujęzyczności gdyż były one wielokrotnie omawiane (por. np. Głuszkowski 2011; Rieger 2002; Smułkowa 2003, 2009; Straczuk 1999; Weinreich 1977; Zielińska 2013: 55–62).

Choroszczyńska (ukr. Хорощина) to wieś w gminie Tucznia w powiecie białskim (Biała Podlaska), województwo lubelskie, która była zamieszkała przez ludność polską i ukraińską. W dwudziestoleciu międzywojennym na przykład działała tu filia spółdzielni ukraińskiej „Rozcwit” („Proswita”) z Połosek oraz filia chełmskiego Ukraińskiego Stowarzyszenia Dobroczyńnego Ridna Chata, której mężem zaufania był senator Iwan (Jan) Pasternak (Zubkiewicz 2006: 114)². W 1943 roku żyło tu 140 Ukraińców, 338 Polaków³ (Apokryf 2011). Wiadomo, że chłopska wieś ukraińska była raczej stara, natomiast polski folwark został zasiedlony przez drobną szlachtę z pobliskiej Tucznia dopiero na początku XX wieku (Dużyńska 1991: 174). Nadal utrzymuje się tradycyjny podział tej miejscowości na pięć części – Folwark (dawniej zamieszkały przez Polaków), Grabina, Hołubka, Widły, Żalaski (Wykaz nazw miejscowości 2012). Co prawda w innej proporcji, ale do dzisiaj przetrwała dwuetniczność i dwuwyznaniowość w Choroszczyńce. Obecnie znajduje się w niej kościół pw. Męczeństwa Jana Chrzciciela (parafialny) oraz filialna cerkiew (parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Zachorowie) Zmartwychwstania Pańskiego na cmentarzu prawosławnym, wybudowana w latach 90. XX wieku, w której odbywają się nabożeństwa dla okolicznej ludności ukraińskiej. W Choroszczyńce mieszka 9 rodzin prawosławnych (w tym mieszanych) (Hawryluk 2017).

Wieś ta położona jest na obszarze, gdzie nie ma jednorodnego osadnictwa, zaznaczyły tu swój wpływ nacja ukraińska i polska, tu także nałożyły się elementy kultury katolickiej i prawosławnej. W pobliżu Choroszczyńki znajdują się trzy wsie szlacheckie – Huszcza, Tucznia, Wiski. Mieczysław Buczyński charakteryzując gwarę wsi Huszcza (położoną około 12 km od Choroszczyńki), traktuje elementy ukraińskie jako przejaw wpływów, a nie współistnienia drugiego (obok polskiego) systemu językowego, bo, jak wykazuje na podstawie dokumentów archiwalnych, napływ ludności ukraińskiej nastąpił tu dopiero po I wojnie światowej. Uznaje zatem Huszcę za wieś mazowiecką, położoną wokół wsi ukraińskich (Buczyński 1967: 225). Ten skomplikowany układ – wsie polskie, ukraińskie, polsko-ukraińskie – w znacznym stopniu wpływa na trudności w zinterpretowaniu materiału gwarowego. Należy przy tym zaznaczyć, że mamy

² Iwan (Jan) Pasternak, znany działacz ukraiński na Podlasiu, został zamordowany w Choroszczyńce w 1943 roku. Do dzisiaj nie wyjaśniono okoliczności tej śmierci (Torzecki 1993: 29).

³ Informacja z materiałów archiwalnych z Archiwum Państwowego w Lublinie, zespół 498, sygn. 139, k. 93 (Apokryf 2011).

tu do czynienia z innym układem przenikania elementów językowych niż ten, który scharakteryzował na przykład Stefan Warchoł w Łabuniach, również na pograniczu polsko-ukraińskim. Wieś tę (w pobliżu Zamościa) zamieszkuje ludność wyłącznie katolicka, posługująca się tylko gwarą polską. Obecność elementów ukraińskich w mowie jej mieszkańców wzięła się z bezpośrednich kontaktów z ludnością prawosławną żyjącą w sąsiednich miejscowościach (Warchoł 2001). W tym przypadku do systemu polskiego przeniknęły tylko te elementy, które w odczuciu użytkowników były bardziej wyraziste, pojemniejsze znaczeniowo, niekiedy precyzyjniej wyrażające treść.

W trakcie sprawdzania opracowań do publikowanego obecnie XII tomu leksykalnego OLA *Личные черты/Cechy osobowe* okazało się, że przy zbieraniu materiałów atlasowych w jednym punkcie 307 Choroszczyńska w powiecie białskim wypełniono kwestionariusz dwukrotnie: jeden z materiałem polskim i drugi z materiałem ukraińskim⁴.

W dotychczas opublikowanych tomach leksykalnych OLA zazwyczaj podawano formy z pierwszego kwestionariusza, nieraz z obu, z przewagą polskich. Ostatnio w jednym z opracowywanych tomów dano pierwszeństwo formom ukraińskim, a w tomie X OLA w pierwszej części zapisano formy polskie, w drugiej zaś ukraińskie. Badania przeprowadziły tu Barbara Falińska i Nina Perczyńska. Punkt ten należy potraktować jako dwujęzyczny, wiadomo bowiem (jak zaznaczyliśmy wyżej), że we wsi mówiono tu po ukraińsku, natomiast w folwarku byli głównie robotnicy polscy.

Jest chyba rzeczą oczywistą, że w OLA zarówno w wykazie materiałów, jak i na mapach, należałoby podać oba zestawy: polski i ukraiński. Tymczasem osoby przygotowujące materiał z Choroszczyńskiej postąpiły w sposób nieprzemysłany i niekonsekwentny. We wcześniej opublikowanych tomach i w wielu tomach przygotowywanych do druku podano przeważnie formy polskie, a ukraińskie pojawiają się zupełnie sporadycznie, jak II 1 *žereb'ec* 'ogier', 27 *žerebčyk* 'żrebię', III 13 *kolux* 'kolec', 53 *nezabutka* 'niezapominajka', IV 38 *ścernia* 'ściernisko', 68 *žnec* 'żniwiarz'. Arbitralne zonglowanie materiałem polskim i ukraińskim to rozwiązanie niesłusznie jednostronne, nie mówiąc już o przejrzyistości metodologicznej, która powinna być zachowana w wielotomowej publikacji.

Natomiast w opracowywanym obecnie moskiewskim XII tomie leksykalnym *Личные черты/Cechy osobowe* z Choroszczyńskiej znalazły się, poza jednym wyrazem *skompy*, wyłącznie formy ukraińskie, a więc znów mamy rozwiązanie tendencyjnie odwrotnie jednostronne i pomijające złożoność stosunków języko-

⁴ Później, w latach osiemdziesiątych XX wieku, w Choroszczyńce były jeszcze prowadzone eksploracje terenowe, ale były one nakierowane na „poszukiwanie ogólnej struktury ludowego światopoglądu” (Dużyńska 1991: 174).

wych na tym terenie. Poprawiono to na ostatnim posiedzeniu OLA w Belgradzie (w sierpniu 2018 roku), wprowadzając formy polskie i ukraińskie.

Szczególnie dziwne rozstrzygnięcie zastosowano w X tomie leksykalnym *Народные обычаи/Zwyczaje ludowe*: z Choroszczyнки w połowie podano niemal wyłącznie formy polskie, a w dalszej części niemal wyłącznie formy ukraińskie. W komentarzach określone są one często jako zapożyczone z białoruskiego, ukraińskiego lub z języków wschodniosłowiańskich. Należy to uznać za całkowicie bezzasadne. W Choroszczyńce są to formy miejscowe, ukraińskie, historycznie rzecz biorąc, na tym terenie najpewniej pierwotne, wtórnie zastąpione przez formy polskie, a może współwystępujące od dawna. Kuraszkiewicz uważał, że „Z historii wiadomo, że gwary te są polskimi od niedawna, w niektórych okolicach nadbużańskich od lat kilkudziesięciu, a wyrosły na ruskim podłożu językowym [...]” (Kuraszkiewicz 1932: 275).

W tej sytuacji uważamy, że należy opublikować możliwie szybko pełne zestawienie mapowanych materiałów dla wszystkich tomów OLA. Jest jeszcze nawet możliwość, by w niektórych tomach wprowadzić paralelne materiały z Choroszczyńki.

W naszym zestawieniu uporządkowane są one według numerów kwestionariusza, a obok podajemy numer tomu i mapy w danym tomie (w tomach będących jeszcze w opracowaniu mogą tu nastąpić pewne zmiany), w następnej rubryce odnotowano formy z kwestionariusza polskiego, a w dalszej z kwestionariusza ukraińskiego. Formy wybrane do Atlasu zostały pogrubione.

Należy też zwrócić uwagę, że w publikowanych tomach nieraz zachodzą różnice w zapisie fonetycznym. Dotyczy to zwłaszcza oznaczania *n* spalatalizowanego, które początkowo zapisywano w wersji polskiej niemal konsekwentnie jako *n'*, później zaś coraz częściej jako *ń*. Nie dziwi więc, że w druku wprowadzano tu pewne korekty, które sygnalizujemy. Wątpliwości budzi konsekwentne zapisywanie *ł* w wersji polskiej, a *u* w wersji ukraińskiej, np. *błyskaw'ica* – *b^uy^{ska}v'ica*, *glup'ec* – *g^uup'ec*, *goły* – *g^ou^y*, *kułak* – *ku^uak*, *hup'i* – *h^uup'i*, *huska* – *u^us'ka*, *łyśina* – *u^y's'ina*, *łyżečka* – *u^ożečka*, *łże* – *u^ze*, *połkn'e* – *po^ukn'e*, *sadło* – *s^adu^o*, *škło* – *š^kuo*, *ston'ina* – *su^on'yna*, *słowo* – *su^oovo*, *tlusty* – *tu^ustyⁱ*, *źrudło* – *z^rrud^uo*. Jest to wprost nieprawdopodobne. Zestawienie z zapisami w sąsiadujących punktach ukraińskich i białoruskich każe wątpić w poprawność tych zapisów. Podobnie w zapisach polskich w Choroszczyńce zapisywana jest jota, podczas gdy w wersji ukraińskiej konsekwentnie występuje tu *ї*, np. *b'ijak* – *bⁱijak*, *dojarka* – *doⁱarka*, *farbuje* – *far^buⁱe*, *jaječko* – *jaⁱiečko*, *jałow'ec* – *jaⁱu^ov'ec*, *jaščurka* – *jaⁱaščurka*, *jedł'ina* – *je^dl'ina*, *jodła* – *jo^du^a*, *maj* – *maⁱ*, *p'eje* – *p^eie*, *ryj* – *ryⁱ*, *šyja* – *š^yja*. W pewnym stopniu można mówić chyba też o różnicach w samym zapisie w wypadku rozróżnienia *s'* (niemal konsekwentnie w części ukraińskiej) i *ś* (zwykle w zapisach polskich).

Poza tym zwraca uwagę fakt, że w wersji polskiej jest bardzo dużo braków, szczególnie jeśli chodzi o różne derywaty, zwłaszcza nacechowane stylistycznie (deminutiva i augmentativa), natomiast wersja ukraińska jest pełniejsza.

Sporadycznie wymieniono w opublikowanych tomach OLA obie formy, z kwestionariusza polskiego i ukraińskiego: 247 *čyści še, kastruje*, 2283 *sp'iv, p'eśń*.

Wielokrotnie podano formy pochodzące zapewne z uzupełniającej ekscerpacji, nie ma ich bowiem ani w pierwotnych materiałach polskich, ani ukraińskich. Wymieniamy je, pomijając przykłady z drobnymi różnicami fonetycznymi: 95 *z'ez'ov'nica* 'dżdżownica', 108 *mruška*, 110 *mrov'isko*, 117 *robaček ś'fentojansk'i*, 270 *ščeńe*, 282 *koće*, 296 *kurčontko*, 304 *gušontko*, 315 *kaće*, 414 *osika*, 479 *jablonka*, 481 *gruška*, 495 i 496 *v'inogron*, 508 *stronk*, 576 *šef*, 586 *šćerńa* 'miejsce po ściętym zbożu; rżysko', 649 *žńiv'aš*, 662 *rončka*, 669 *žarnko*, 683 *šanonokosy*, 689 *kartofel*, 690 *nać*, 1030 *pruźny* 'pusty', 2116 *targov'isko*, 2315 *žyt:'a* 'życie', 2344 *moγ'iuka* 'cmentarz'. Oznaczamy je również przez pogrubienie.

Wymienne podawanie tylko form polskich lub tylko ukraińskich może prowadzić do bardzo fałszywych wniosków. Uważamy więc za bezwzględnie konieczne podanie pełnego paralelnego zestawienia mapowanych materiałów polskich i ukraińskich z Choroszczyńki. Boldem wyróżniono formy wprowadzone w OLA na mapy.

Choroszczyńka – porównawczy materiał mapowany

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1	I 1	<i>z'veš, zveš</i>	<i>zv'ęš</i>
4	I 2	<i>žik'i</i>	<i>l'd'ik'i'i, n'eosvo'ionyi</i>
15	I 3	<i>Pis</i>	<i>l'is</i>
16	I 4	<i>Pis</i>	<i>l'is</i>
17	I 3 <i>lisica</i>	<i>lišica</i>	<i>l'i'šička</i>
19	I 5 <i>nežv'ec</i>	<i>nežv'ec</i>	<i>l'm'edv'ed'</i>
20	I 5 <i>nežv'ec</i>	<i>nežv'ec</i>	<i>l'm'edv'ed'</i>
21	I 6	<i>n'ezv'ez'ica</i>	<i>m'edv'ed'iχa</i>
23	I 7	<i>vev'urka</i>	<i>v'eχ'ra, v'iev'urka</i>
24	I 8	<i>txuš</i>	<i>l'χir, l'ilka</i>
25	I 9	<i>lašica</i>	<i>l'uaska, ua'šica</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
26	I 9	<i>łaśica</i>	^l ʌska, ʌśica
27	I 10	<i>ješ</i>	^l iž
28	I 11	<i>zajonc</i>	^l zajuc, ^l zajc
35	I 12	<i>kret</i>	^l krut
38	I 13	<i>ščur</i>	^l ščur
39	I 14	<i>myš</i> f.	^l myš
43	I 15	<i>n̄etopeš</i>	n'e ^l topeš
44	I 16 <i>ptak</i>	<i>ptak</i>	^l ptica
45	I 17	<i>ptašek</i>	^l ptička
50	I 18 <i>żup</i>	<i>żup, ż'obek</i>	^l ż'op, ^l ż'obek
54	I 19	<i>skšydełko</i>	^l krydʌ, ^l malen'k'e, ^l krił'ce
58	I 20 <i>žen'coʌ</i>	<i>žen'żol</i>	^l d'akcoʌ
59	I 21 <i>zezula</i>	<i>kukulka</i>	ze^lzula
66	I 22 <i>pšep'urka</i>	<i>pšep'orka</i>	^l p'erep'eʌ, ^l p'erep'ełica
68	I 23 ?	<i>kuropatfa</i>	kuro ^l patfa
69	I 24 <i>jaskółka</i>	<i>jaskulka, jaskółka</i>	^l ʌst'ifka
70	I 25	<i>vrubel</i>	vo ^l rob'eł
73	I 26	<i>śikorka</i>	śi ^l korka
74	I 27	<i>špak</i>	^l špak
75	I 28	<i>słowik</i>	soʌo ^l v'ej
76	I 29	<i>boćan</i>	bu ^l ćon
83	I 30	<i>jaščurka</i>	^l jaščurka
84	I 30	<i>jaščurka</i>	^l jaščurka
85	I 31 <i>żaba</i>	<i>żaba</i>	^l ʌguška
86	I 32 <i>ropuża</i>	<i>ropuża</i>	ko ^l rub, ro ^l puża
87	I 33	<i>kijanka</i>	k'ijaŋka

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
93	I 34 <i>ślimak</i>	<i>ślimak</i>	<i>śl'ɪ'mak</i>
94	I 35 <i>ślimak</i>	<i>ślimak</i>	<i>śl'ɪ'mak</i>
95	I 36 <i>żezżównica</i>	<i>robak</i>	<i>ɹ'gɫist</i>
100	I 37	<i>°ščupak, +ščuka</i>	<i>ɫ'ščupak</i>
101	I 38 <i>pletfy</i>	<i>plafk'i</i>	<i>ɫ'puav'ice</i>
102	I 39	<i>łuska</i>	<i>ɫus'ka</i>
103	I 40	<i>ščęnk'i</i>	<i>ɫ'skřel'e</i>
108	I 41 <i>mrufka</i>	<i>murufka, murořka</i>	<i>mur'afka</i>
110	I 42 <i>mroviřko</i>	<i>murov'isko</i>	<i>mur'rařnik</i>
111	I 43 <i>końik</i>	<i>końik</i>	<i>ɫ'kon'ik</i>
112	I 44 <i>b'edronka</i>	<i>zezulka</i>	<i>bed'roņka</i>
113	I 45	<i>motyl</i>	<i>ɫ'mo'it'</i>
114	I 46	<i>robak</i>	<i>ɫ'guřen'ica</i>
116	I 47 <i>vařka</i>	–	<i>ɫ'vařka</i>
117	I 48 <i>robaček sfentojansk'i</i>	–	<i>ɫ'svet'lik</i>
131	II 24	<i>bydło</i>	<i>ɫ'skot, ɫ'byduo</i>
133	II 53	<i>pařv'isko</i>	<i>ɫ'pařv'isko, pasoɫ'viřče</i>
140	II 58	<i>obżonza</i>	<i>uxa'żyvajet</i>
154	II 35 <i>řkapa, końisko</i>	<i>kon'isko</i>	<i>ɫ'skapa, ko'ńisko</i>
156	II 1	<i>og'er</i>	<i>žereɫ'bec, ɫ'zrebok, ɫ'zrebak</i>
157	II 2 <i>vařax, koń</i>	<i>vařax</i>	<i>ɫ'vařax, ɫ'kon'</i>
159	II 70 <i>žrebna</i>	<i>žrebna</i>	<i>že'rebna</i>
160	II 27	<i>k'izak, k'izuk, zrebak</i>	<i>že'rebčyk</i>
169	II 52	<i>zgžebło</i>	<i>skrebɫuo</i>
170	II 60	<i>rže</i>	<i>ɫ'rży</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
173	II 51	<i>padłina</i>	^l padyno
183	II 36 –	–	ko rov'eŋka
184	II 37	<i>krufka</i>	ko roŋka
186	II 67 <i>ła'tuje śa</i>	<i>bydluje</i>	ła'tuje śa
187	II 3	<i>byk</i>	^l byk
189	II 38	<i>byček</i>	by ^l čok
196	II 55 <i>żuje</i>	<i>pšežuva, žvačke ma</i>	żuje
206	II 56	<i>boże, kluje</i>	^l bođe
207	II 46	<i>šerść</i>	^l šerst'
208	II 47	<i>paznokće</i>	ra'tica
210	II 48	<i>ogon</i>	^l čv'ist
215	II 28	<i>ćelak, ćele</i>	^l e'le
224	II 39	<i>ćelontko, ćelaček</i>	t'e'latko
225	II 4	<i>baran</i>	ba ^l ran
226	II 5	<i>tryk</i>	ba^lran
227	II 14	<i>ofca, o'vēčka, ov'ečka</i>	o ^l v'ečka
234	II 40 <i>ov'ečka, ov'ečka</i>	<i>(o'vēčka), šurženka (jagn'ak)</i>	o^lv'ečka
235	II 68 –	–	b'ega'jet śa
236	II 71	<i>kotna</i>	^l kotna
237	II 72 <i>okočiŋa śe</i>	<i>okočila śe</i>	oko'tiŋa śa
238	II 29	<i>jagn'ak, jagn'ontko, jagn'e</i>	^l žagn'e
241	II 61	<i>bečy</i>	^l bučy
242	II 6 <i>kožou, ko'žeŋ</i>	<i>kożoł</i>	ko'žeŋ
245	II 30	<i>kożłontko, kożłenta, kożolek</i>	kože'n'atko
246	II 7	<i>knur</i>	ka ^l ban
247	II 59 <i>čyści śe, kastruje</i>	<i>čyści śe</i>	kastruje

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
249	II 8	<i>v'epš</i>	<i>ʼv'epš</i>
260	II 69 <i>buka še</i>	<i>χuka še</i>	<i>ʼbuka śa</i>
261	II 31	<i>proše</i>	<i>poroʼśuk</i>
265	II 49	<i>ryj</i>	<i>ʼryj</i>
266	II 9	<i>pēs</i>	<i>soʼbaka</i>
269	II 15	<i>suka</i>	<i>ʼsuka</i>
270	II 26 <i>ščeńe</i>	<i>ščenʼak</i>	<i>ščeʼnʼa</i>
273	II 50	<i>vex</i>	<i>čuʼta</i>
275	II 62	<i>ščeka</i>	<i>ʼščeka</i>
278	II 73 <i>fščekuy</i>	<i>fščekty</i>	<i>ʼvsčekuy</i>
279	II 23	<i>kot</i>	<i>ʼkot</i>
280	II 10	<i>kot</i>	<i>ʼkot</i>
281	II 16	<i>kotka</i>	<i>koʼtka</i>
282	II 25 <i>koće</i>	<i>koćak</i>	<i>košeʼnʼa</i>
284	II 41	<i>koćacek, koćontko</i>	<i>košeʼnʼa</i>
285	II 63 <i>mʼnaučy</i>	<i>mʼalčy</i>	<i>ʼmʼnaučy</i>
286	II 11	<i>kogut</i>	<i>ʼpʼivʼenʼ, pʼetux</i>
288	II 42	<i>kogućik</i>	<i>pʼitoʼśok</i>
289	II 64	<i>pėje</i>	<i>ʼpėje</i>
290	II 17 <i>kurka, kura</i>	<i>kura</i>	<i>ʼkurka, ʼkura</i>
291	II 57 <i>zobʼe</i>	<i>zúbę</i>	<i>ʼklʼuęe</i>
292	II 18 i II 18a <i>kvoktuχa, kvoka</i>	<i>kvoka</i>	<i>kvokʼtuχa, ʼkvoka</i>
295	II 32 <i>piskle</i>	<i>kurčak</i>	<i>copuʼcoχ, ʼpisklę</i>
296	II 43 <i>kurčontko</i>	<i>kurčak</i>	<i>kurʼčatko, ʼcipʼluk</i>
297	II 74	<i>cʼu cʼu cʼu, tu tu tu</i>	<i>ču ču ču</i>
298	II 75	<i>ćip ćip ćip</i>	<i>ćip ćip ćip</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
299	II 21	<i>g'ęś, gęś</i>	<i>ˈguska</i>
301	II 19 <i>gęś, gęska</i>	<i>g'ęś</i>	<i>ˈguska</i>
302	II 12 <i>gęśor</i>	<i>gęśor, g'ęśor</i>	<i>guˈsak</i>
303	II 33 <i>gęśak</i>	<i>g'ęśak</i>	<i>guseˈn'a</i>
304	II 44 <i>g'ęśak, guśontko</i>	<i>g'ęśak</i>	<i>guseˈn'atko</i>
305	II 65 <i>gęnga</i>	<i>g'ęnga</i>	<i>ˈgęga</i>
306	II 76 <i>pyl' pyl' pyl'</i>	<i>gul' gul' gul', pil pil pile</i>	<i>ˈpyl' ˈpyl' ˈpyl'</i>
311	II 45 <i>p'órko</i>	<i>p'úrko</i>	<i>p'irinka</i>
313	II 22	<i>kačka</i>	<i>ˈkačka</i>
314	II 13	<i>kačor</i>	<i>ˈkačur</i>
315	II 34 <i>kače</i>	<i>kačak</i>	<i>kačeˈn'a</i>
317	II 66	<i>kvače, kfače</i>	<i>ˈkvače</i>
318	II 77	<i>tas' tas' tas'</i>	<i>ˈtas' ˈtas' ˈtas'</i>
326	II 20	<i>golemb'ica</i>	<i>goˈlupka</i>
331	II 54 <i>paśika</i>	<i>paśeka</i>	<i>ˈpaśika</i>
333	III 1	<i>dževo</i>	<i>ˈd'ervo</i>
334	III s. 144	<i>dževo</i>	<i>ˈd'ervo</i>
345	III 2 <i>p'eń</i>	<i>p'eń'</i>	<i>p'eˈn'ok</i>
350	III 3 <i>smoła</i>	<i>smoła</i>	<i>żyˈv'ica</i>
357	III 4 <i>gaꞥús</i>	<i>gałęś</i>	<i>ˈgaꞥuz</i>
358	III 5	<i>gałęś</i>	<i>ˈgaꞥuz</i>
359	III 6 <i>ćeń</i>	<i>ćeń' f.</i>	<i>ˈi'in'</i>
360	III 7 <i>ćeń</i>	<i>ćeń' f.</i>	<i>ˈi'in'</i>
366	III s. 145	<i>liści</i>	<i>ˈli's'ca</i>
367	III 8	<i>liści</i>	<i>ˈli's'ca</i>
371	III 9	<i>kšak</i>	<i>ˈkšef</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
373	III s. 146	<i>kšev'ina</i>	ᵏšev'e
374	III 10	gęstv'ina	ᵑgušča
375	III 11	ᵑas	ᵑis
381	III 17	sosna	sos'na
382	III 18 <i>sośńina</i>	sośńina	soś'n'ik
383	III 19 <i>sośńina</i>	sośńina, sosnove dževo	sos'na
384	III s. 147 –	–	ᵑvoja
385	III 12	šyška	ᵑyška
386	III 20	šv'erk, šf'erk	ᵑeuka
387	III 21	šv'erkovy ᵑas	ᵑieln'ik
388	III 22	dževo šv'erkove	ᵑeuka
389	III 23	jodła	ᵑioduα
390	III s. 148	jodła	ᵑioduα
391	III 24	jedl'ina, jodl'ina	ᵑedl'ina, ᵑioᵑoᵑv'ina
392	III 25 <i>jodᵑove dževo</i>	dževo jodlove	ᵑedl'ina, ᵑioᵑoᵑv'ina
393	III 33	–	ᵑodřef
394	III 38	jałow'ec	ᵑaᵑov'ec
395	III 26	domp	ᵑdup, domp
397	III 27	demb'ina	dub'n'ak, dembn'ak
398	III 28	dembove dževo	du'b'ina, demb'ina
401	III s. 149	buk	ᵑbuk
402	III 29	bukov'ina	ᵑbukovyᵑᵑ'is, bukovy las
403	III 30	bukove dževo	ᵑbuk
411	III s. 150 [błędnie podano F 441]	bžoza	b'e'reza, bžoza
412	III 31	bžeżina	(b'erez'n'ak) bžeżn'ak

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
413	III 32	<i>bżeżina, dżevo bżozove</i>	<i>b'e'reza, bżoza, bżozove dżevo</i>
414	III 34 <i>osika, osa</i>	<i>osa</i>	<i>o'sina</i>
415	III 35	<i>topoł m.</i>	<i>'topoł'</i>
418	III 36, 37	<i>oł'cha, las: ołšyna</i>	<i>'oł'cha</i>
419	III s. 151	<i>bes, b'ały bes</i>	<i>buzi'na, bes</i>
421	III s. 152	<i>v'ežba</i>	<i>v'er'ba</i>
426	III s. 153	<i>čćina</i>	<i>'trustn'a, 'trćina, tšćina</i>
427	III 50	<i>čern'e [koluχy]</i>	<i>'tern', čern'</i>
429	III s. 450 –	–	<i>'tern', čern', tern'ina, čern'ina</i>
430	III 13	<i>koł'ux</i>	<i>'šip</i>
431	III 49	<i>l'eščyna</i>	<i>liš'čyna</i>
433	III 39 <i>małina</i>	<i>malina</i>	<i>ma'lyna</i>
434	III 40 <i>małina</i>	<i>malina</i>	<i>ma'lyna</i>
435	III 41 <i>jeżyna</i>	<i>jeżyny</i>	<i>o'żyna</i>
436	III 42	<i>jeżyna</i>	<i>o'żyna</i>
437	III 43	<i>čarne jagody, jagody</i>	<i>u'o'χ'iny, 'čorne 'jogody</i>
438	III 44	<i>čarna jagoda, jagoda</i>	<i>u'o'χ'ina, 'čorna 'jogoda</i>
439	III 45 <i>pożomka</i>	<i>pożomk'i</i>	<i>'suunyca, po'żomka</i>
440	III 46	<i>pożomka</i>	<i>'suunyca, po'żomka</i>
441	III 47	<i>borov'ina</i>	<i>baran'čok, bo'rufka</i>
442	III 48	<i>borofka</i>	<i>baran'čok, bo'rufka</i>
447	III 54	<i>gżyp</i>	<i>'gřib</i>
448	III 56 <i>jadov'ity gżyp</i>	<i>žik'e gżyby</i>	<i>'jadov'ity' 'gřib</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
449	III 57 <i>χuba, gżyp, gompka</i>	<i>gżyp</i> [<i>gompka taka</i>]	<i>χuba</i>
450	III 55	<i>pravżivek, gżyp</i>	<i>borovŭk, pravżivek</i>
451	III s. 155	<i>maćeżanka</i>	<i>maćeřanka</i>
456	III 14	<i>kv'at, kf'at</i>	<i>cv'et, kv'itka</i>
463	III 15	<i>vqxa</i>	<i>vqxa</i>
464	III 16 <i>paχńe</i>	<i>paχńe</i>	<i>paχńe</i>
465	III 53 <i>ńezapominajka, ńezabutka</i>	<i>ńezapominajk'i, ńezabutka</i>	<i>ńeza butka</i>
466	III 51	<i>mleč</i>	<i>m eč</i>
467	III 52	<i>bapka</i>	<i>bapka</i>
470	IV 1	<i>ogrut, ogrōt</i>	<i>sa dok</i>
476	IV 2	<i>japko</i>	<i>jabuuko</i>
479	IV 3 <i>jabłoń, jablonka</i>	<i>jabłoń'</i>	<i>jabuun'a</i>
480	IV 4	<i>gruška</i>	<i>χruška</i>
481	IV 5 <i>gruška</i>	<i>gruša</i>	<i>χruša</i>
485	IV 6	<i>špifka</i>	<i>s'rifka</i>
486	IV 7	<i>šliva, špifka</i>	<i>s'liva</i>
495	IV 8 <i>vŭnogron</i>	<i>v'ino</i>	<i>v'īnorosT</i>
496	IV 9 <i>vŭnogron</i>	<i>v'inogrona</i>	<i>v'ino grono</i>
498	IV 10	<i>ogrōt, ogrut</i>	<i>ogo rot</i>
499	IV 11 <i>strax na vruble</i>	<i>stray na vrubl'e</i>	<i>stra χy</i>
500	IV 12	<i>strašy</i>	<i>stra χajet</i>
502	IV 13	<i>kapusta</i>	<i>ka pusta</i>
503	IV 14	<i>burak</i>	<i>bu rak</i>
508	IV 15 s	<i>stronč</i>	<i>stru čok</i>
509	IV s, 244	<i>lupŭ</i>	<i>lup'i</i>
510	IV 16 <i>ogurek</i>	<i>ogorek</i>	<i>o gurec</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
511	IV 17 <i>dynia</i>	<i>dynia</i>	<i>ˈdynʲa</i>
514	IV 18	<i>pomidor</i>	<i>ˈpomʲiˈdor</i>
518	IV 19 <i>cybula</i>	<i>cebula</i>	<i>cybuʹa</i>
519	IV 20	<i>čosnek</i>	<i>ˈčosnyk</i>
521	IV 21 <i>stonečník</i>	<i>stonečňik</i>	<i>ˈsonʲašnʲik</i>
524	IV 22	<i>pokšyva</i>	<i>ˈprokʲiva</i>
540	IV 23 <i>ugor</i>	<i>ugur</i>	<i>ˈpar</i>
541	IV 24 <i>otluk</i>	<i>odluk</i>	<i>zaʹlež</i>
543	IV 25 <i>korčuje</i>	<i>karčuje</i>	<i>korčuje</i>
544	IV 26	<i>novina</i>	<i>novʲina</i>
558	IV 27	<i>orač</i>	<i>ˈorač</i>
559	IV 28	<i>gnuj, navus</i>	<i>ˈgnʲij</i>
560	IV 29	<i>radło</i>	<i>ˈraʲo</i>
561	IV 30	<i>rončki</i>	<i>ˈručkʲi</i>
563	IV 31	<i>ʹemeš</i>	<i>ʹemʲiš</i>
564	IV 32 <i>otkladna</i>	<i>otkladnica</i>	<i>oʹtkladna</i>
565	IV 33 <i>gronžel</i>	<i>gronžel</i>	<i>ˈgrʲoʒelʹ</i>
566	IV 34	<i>skiba</i>	<i>ˈskʲiba</i>
576	IV 35 <i>šef</i>	–	<i>ˈsʲif</i>
577	IV 36 <i>ševač</i>	<i>šefca</i>	<i>šeʹvač</i>
582	IV 37	<i>žyto</i>	<i>ˈžyto</i>
585	IV 38 <i>šcerna</i>	<i>šcernisko</i>	<i>stʹerʲna</i>
586	IV 39 <i>šcerna</i>	<i>ržysko</i>	<i>ˈstyrno, ˈsterenʹ</i>
587	IV 40 <i>žytina</i>	<i>słoma žytina</i>	<i>ˈžytina ˈstery</i>
588	IV 41 <i>žytinanka</i>	<i>žytinanka</i>	<i>ˈžytinaŋka</i>
589	IV 42 <i>pšenica</i>	<i>pšenica</i>	<i>ˈpšeʹnica</i>
592	IV 43 <i>pšeničysko</i>	<i>pšeničysko</i>	<i>ˈpšeʹničysko</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
593	IV 44	<i>pšenna</i>	^l pšenna
594	IV 45 <i>pšeńičanka</i>	<i>pšeńičanka</i>	<i>pše'n'ičanʒka</i>
595	IV 46 <i>jenčm'eń</i>	<i>jenčm'eń'</i>	<i>jač'm'in'</i>
598	IV 47 <i>jenčm'eńisko</i>	<i>jenčm'eńisko</i>	<i>jačm'i'n'isko</i>
599	IV 48	<i>jenčm'enna</i>	<i>jač'm'inna</i>
600	IV 49	<i>jenčm'anka</i>	<i>jač'm'iŋka</i>
601	IV 50	<i>ov'es</i>	^l ov'es
604	IV 51	<i>ofšisko</i>	<i>of's'isko</i>
605	IV 52	<i>ofšana</i>	<i>of's'ana</i>
606	IV 53	<i>ofšana</i>	<i>of's'anʒka</i>
607	IV 54 <i>kukuruzza</i>	<i>kukuruzza</i>	<i>kuku'ruza</i>
608	IV 55 <i>kukuruzane pole</i>	<i>pole po kukuruzy</i>	<i>kukuru'zane</i>
609	IV 56	<i>gryka, tatarka</i>	^l grečka
610	IV 57	<i>zboże</i>	^l χ'lip
611	IV 58	<i>jażyna</i>	<i>ja'r'yna</i>
612	IV 59	<i>ożim'ina</i>	<i>ozi'm'ina</i>
613	IV 61 i IV 94	<i>χaber</i>	<i>vas'lok</i>
621	IV 62 –	<i>kvitn'e, plonuje</i>	^l cv'i'eť
622	IV 63	<i>dojževa</i>	<i>zri'ti'eť</i>
624	IV 64 <i>urozaj</i>	<i>urozaj</i>	<i>uro'zaj</i>
625	IV 65 <i>žniva</i>	<i>žniva</i>	<i>žny'va</i>
632	IV 66	<i>košisko</i>	<i>ko's'isko</i>
633	IV 67	<i>koši</i>	^l kos'i
649	IV 68 <i>žnec, žnivaš</i>	<i>žn'ivak</i>	^l žn'ec
650	IV 69 <i>žniv'arka</i>	<i>žniv'arka</i>	^l žn'ica
651	IV 70	<i>košaš</i>	<i>ko's'ar</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
653	IV 71 –	<i>pas</i>	<i>p'erev'esuo</i>
654	IV 72	<i>mocny</i>	<i>krip'k'ij</i>
655	IV 73	<i>młuci</i>	<i>mo'uo'it</i>
660	IV 74 <i>cepy</i>	<i>cepy</i>	<i>'cip</i>
662	IV 75 <i>žeržak, rončka</i>	<i>žeržak</i>	<i>'ručka</i>
663	IV 76	<i>b'ijak</i>	<i>'b'ijak, 'b'iuo</i>
664	IV 77	<i>młoczek</i>	<i>mo'uo'tilščyk</i>
666	IV 78	<i>słomka</i>	<i>so'uo'm'ina</i>
669	IV 79 <i>żarno</i>	<i>żarno</i>	<i>'zern'atko</i>
677	IV 80 <i>końcyna</i>	<i>końcyna</i>	<i>kon'u'syna</i>
678	IV 81 <i>лoґка</i>	<i>łoḡka</i>	<i>u'łka</i>
681	IV 82	<i>trafka</i>	<i>tra'v'ica</i>
683	IV 83 <i>śanokosy</i>	–	<i>sino'k'is</i>
687	IV 84	<i>grabisko</i>	<i>grab'e'lišče</i>
689	IV 85 <i>kartofel</i>	<i>żemn'ak</i>	<i>karto'pl'ina</i>
690	IV 86a <i>nać</i> , IV 86b <i>nać</i>	<i>maćina</i>	<i>bo'tv'inn'a</i>
703	IV 87	<i>kopač</i>	<i>ko'pač</i>
704	IV 88	<i>kopačka</i>	<i>kartopleko'paḡka</i>
705	IV 89	<i>kartof'isko</i>	<i>karto'pl'išče</i>
706	V 1	<i>droga</i>	<i>do'roga</i>
711	V 2 <i>skšyžo'van'e</i>	<i>skšyžo'van'e</i>	<i>p'erekre'stok</i>
712	V 3	<i>rosstajne drogi</i>	<i>ras'pu'te</i>
714	V 4	<i>prosto</i>	<i>'prosto</i>
716	V 5	<i>na pravo</i>	<i>na'pravo</i>
719	V 6	<i>blotn'ista</i>	<i>bo'uo't'n'istyj</i>
721	V 7	<i>śćeška</i>	<i>'st'ežka</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
723	V 8	<i>pomału</i>	<i>po¹vo¹i</i>
748	V 9	<i>wyżje</i>	<i>¹vyj²d'e</i>
756	V 10	<i>śpęszy się</i>	<i>sp¹ʃy s'a</i>
757	V 11 <i>χ'izo</i>	<i>prentko, χ'izo</i>	<i>¹šv'itko</i>
759	V 12 <i>b'egńe, leći</i>	<i>b'egńe, l'eći</i>	<i>b¹ʒy</i>
764	V 13	<i>zmenčy się</i>	<i>us¹tan'e</i>
765	V 14	<i>otpočyva</i>	<i>oddy¹χa</i>
766	V 15	<i>čeka</i>	<i>čeka</i>
790	V 16	<i>jeże</i>	<i>¹izd'it'</i>
791	V 17 <i>jeże kon:o</i>	<i>jeże konno</i>	<i>¹izd'it' ¹kon'om</i>
794	V NK	<i>śodło</i>	<i>s'e¹d¹uo</i>
797	V 18	<i>vus</i>	<i>¹v'iz</i>
812	V 19	<i>koło</i>	<i>¹kouo</i>
813	V NK	<i>koło</i>	<i>¹kouo</i>
819	V 20	<i>p¹usta</i>	<i>¹p'ast</i>
820	V 21	<i>špryχy</i>	<i>sp¹ʃcy</i>
821	V NK	<i>zvono</i>	<i>¹zv'in</i>
822	V 22	<i>obrenč</i>	<i>¹šyna</i>
823	V NK	<i>obrenč</i>	<i>ob¹ruč</i>
824	V 23	–	<i>pa¹vuž</i>
828	V 24	<i>b¹čysko</i>	<i>b¹čok</i>
829	V 25	<i>skužany</i>	<i>ko¹žanyj</i>
832	V 26 <i>kuźna</i>	<i>kuźna</i>	<i>¹kuz'n'a</i>
844	V 27	<i>kovadło</i>	<i>ko¹vaduo</i>
845	V 28	<i>p¹oseńkel</i>	<i>¹mo¹ot</i>
846	V 29	<i>młotek</i>	<i>mo¹o¹tok</i>
847	V 30	<i>gvuść</i>	<i>¹gvozd'</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
850	V NK	<i>kl'in</i>	<i>ˈkʲlʲin</i>
851	V 31	<i>točak</i>	<i>toˈt͡ʃɪɔ</i>
852	V 32 <i>p'ihnik</i>	<i>p'ihnik</i>	<i>ˈpʲihˈnʲik</i>
855	V 33	<i>m'ec</i>	<i>ˈmʲidʲ</i>
857	V 34	<i>cyna</i>	<i>ˈɔuɔvo</i>
858	V 35	<i>oluf</i>	<i>svʲiˈnʲec</i>
862	V 36	<i>šeKera</i>	<i>toˈpor</i>
867	V 37	<i>topożysko</i>	<i>topoˈriʂt͡ʃe</i>
868	V 38	<i>ścina</i>	<i>ˈrubʲit</i>
869	V 39	<i>p'ituje</i>	<i>pʲiˈuajet</i>
870	V 40	<i>romb'e</i>	<i>ruˈbajet</i>
877	V 41	<i>bečka, kłoda</i>	<i>ˈbočka</i>
880	V 42	<i>kʲepka</i>	<i>kʲepka</i>
887	V 43	<i>rv'e</i>	<i>ˈrvʲe</i>
890	V 44	<i>pażżeże</i>	<i>kostʲra</i>
895	V 45 <i>pšontka</i>	<i>pšontka</i>	<i>ˈprʲaxa</i>
899	V 46	<i>krosna</i>	<i>ˈkrosna</i>
900	V 47	<i>płoxa</i>	<i>pʲoˈxɑ</i>
901	V 48 <i>b'idenice</i>	<i>b'idenice</i>	<i>bʲidʲɪa</i>
902	V 49	<i>čulenko</i>	<i>čeuˈnok</i>
904	V 50	<i>vontek</i>	<i>uˈtok</i>
905	V 51	<i>tkačka</i>	<i>ˈtkačka</i>
906	V 52	<i>tkač</i>	<i>ˈtkač</i>
908	V 53 <i>na nice</i>	<i>na n'ice</i>	<i>na ˈnʲice</i>
909	V 54	<i>na fice</i>	<i>na ˈfʲice</i>
918	V 55	<i>šivy</i>	<i>ˈsʲivyj</i>
919	V 56	<i>šary</i>	<i>ˈsʲiryj</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
923	V 57 <i>jasnońeb'eski</i>	jasnońeb'eski	gouubo'vatyi
924	V 58 <i>ćemnońeb'eski</i>	ćemnońeb'eski	's'in'ij
925	V 59	červony	čer'vonyj
931	V 60	brqzovy	ko'ričnevij
933	V 61	farbuje	far'buje
935	V 62 <i>kurńik</i>	kurńik	kur'n'ik
936	V 63	kl'episko	'tik
950	V 64	dom	iz'ba
952	V 65	drev'any	d'erev'n'annyj
953	V 66	měška	žy'v'e
954	V 67	ruk	'ugou
956	V 68	kont	'ugou
961	V 69	okno	uk'no
962	V 70	džvi	'dv'eri
969	V 71	sxody	'sxody
970	V 72 <i>sxodek, stop'eń</i>	schodek, stop'eń	'stup'in'
971	V 73	drabina	dra'byna, stre'man'ka
972	V 74	ščebel	'ščebel'
973	V 75	podloga	pod'loga
974	V 76	deska	dos'ka
977	V 77	su'fit	'suf'it
978	V 78	su'fit	'suf'it
979	V 79	daχ	'daχ
985	V 80	słom'any	souo'm'annyj
986	V 81	stryχ, gura	'striχ
987	V 82	okap	'okap
988	V 83	kom'ın	'komyn

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
991	V 84	<i>otvoży</i>	<i>ot'kryje</i>
992	V 85	<i>otvoży</i>	<i>ot'kryje</i>
993	V 86 <i>zamknię</i>	<i>zamknę</i>	<i>zakryje</i>
994	V 87 <i>zamknię</i>	<i>zamknę</i>	<i>ʼzamknę</i>
1005	V 88	<i>łafka</i>	<i>ʼuafka</i>
1007	V 89	<i>kołyska</i>	<i>koʼuyska</i>
1008	V 90	<i>kołyska</i>	<i>koʼuyska</i>
1009	V 91	<i>kołyše</i>	<i>kačaʼjet</i>
1010	V 92	<i>zaśvěci</i>	<i>zapalitʼ</i>
1013	V 93	<i>rospali</i>	<i>rozpalitʼ</i>
1014	V 94 <i>zapalki, sarniki</i>	<i>zapalki, sarniki</i>	<i>zapauki, sirnʼki</i>
1019	V 95 <i>ognisko</i>	<i>ognisko</i>	<i>ʼvognišče</i>
1020	V 96 <i>ognisko</i>	<i>ognisko</i>	<i>ʼvognišče</i>
1021	V 97	<i>palʼi še</i>	<i>goʼritʼ</i>
1024	V 98	<i>pożarisko</i>	<i>poʼzarišče</i>
1027	VI 1 <i>studnia</i>	<i>studnia</i>	<i>koʼudʼa, koʼudʼaz</i>
1029	VI 2	<i>koromysło</i>	<i>koromyslo</i>
1030	VI 3 <i>pusty, prużny</i>	<i>pusty</i>	<i>puʼstyj</i>
1031	VI 4	<i>prużny</i>	<i>poʼrožnyj</i>
1034	VI 5	<i>lejek</i>	<i>ʼliika</i>
1036	VI 6	<i>szklanka</i>	<i>staʼkan, kuʼbok</i>
1037	VI 7	<i>časa</i>	<i>ʼčaša</i>
1038	VI 8	<i>škło</i>	<i>ʼško, ʼsteko</i>
1039	VI 9 <i>pragneńe</i>	<i>pragneńe</i>	<i>ʼpragnenʼa</i>
1040	VI 10, 10a	<i>żonza</i>	<i>žaʼga</i>
1058	VI 11	<i>mojka</i>	<i>muʼka</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1060	VI 12 <i>ńečulka</i> (dwie mapy nr 12)	<i>ńečulka</i>	<i>ni'čouka, nočv'i</i>
1064	VI 13 <i>roščyni</i>	<i>roščyni</i>	<i>rozcy'n'išyt</i>
1065	VI 14 <i>rošne</i>	<i>rošne</i>	<i>rost'et</i>
1080	VI 15	<i>upęce</i>	<i>is'p'ičit</i>
1081	VI 16 <i>p'ečeńe</i>	<i>p'ečeńe</i>	<i>'p'ečeńe</i>
1087	VI 17	<i>kroji</i>	<i>'kroi</i>
1089	VI 18 i VI 70	<i>pšy'epka</i>	<i>'χaraχ, gor'buška</i>
1090	VI 19	<i>okruzy</i>	<i>'krošk'i</i>
1101	VI 20 <i>nozyk</i>	<i>nozyk</i>	<i>ny'žyk</i>
1111	VI 21 <i>śv'ińina</i>	<i>śv'ińina</i>	<i>sv'i'n'ina</i>
1112	VI 22	<i>volov'ina, mięso volove</i>	<i>voʋo'v'ina, vo'ʋove 'm'aso</i>
1113	VI 23 <i>će'leńčina</i>	<i>će'leńčina</i>	<i>t'ela't'ina</i>
1114	VI 24 <i>barańina</i>	<i>barańina</i>	<i>bara'n'ina</i>
1115	VI 25	<i>gęsina</i>	<i>gus'a't'ina</i>
1116	VI 26	<i>tlusty</i>	<i>'tuustyj, 'žyrnyj</i>
1117	VI 27 <i>słońina</i>	<i>słońina</i>	<i>sʋo'nyna, 'sauo</i>
1118	VI 28 <i>słońina</i>	<i>sadło</i>	<i>'sauo, 'saduo</i>
1120	VI 29	<i>smal'ec</i>	<i>'smal'ec</i>
1121	VI 30 i 30a	<i>skvark'i</i>	<i>'škvark'i</i>
1128	VI 31	<i>kožuχ</i>	<i>ko'žuχ</i>
1129	VI 32	<i>śara</i>	<i>'s'ara, 's'ira</i>
1130	VI 33	<i>śara</i>	<i>'s'ara, 's'ira</i>
1131	VI 34	<i>dojarka</i>	<i>do'jarka</i>
1133	VI 35	<i>kvašne ml'eko</i>	<i>k'i's'lak, 'kfas'ne moʋo'ko</i>
1135	VI 36	<i>slotka śm'etana</i>	<i>sm'e'tana 'sʋotka</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1136	VI 37	<i>śmętana</i>	<i>sm'e'tana</i>
1138	VI 38	<i>ser</i>	<i>'sir</i>
1139	VI 39 <i>jajce</i>	<i>jajko</i>	<i>ja'jce</i>
1145	VI 40	<i>jaječko</i>	<i>ja'ječko</i>
1146	VI 41 i 41a	<i>skorupka</i>	<i>sko'riŋka, sko'rupka</i>
1147	VI 42	<i>balek</i>	<i>b'a'uk, b'iu'ko</i>
1148	VI 43	<i>żułek</i>	<i>žov'tok, žeu'tok</i>
1150	VI 44	<i>kisny, kwaśny</i>	<i>'k'isnyj</i>
1164	VI 45	<i>gotuje</i>	<i>'var'it'</i>
1165	VI 46	<i>ugotuje</i>	<i>'svar'it'</i>
1166	VI 47	<i>kipi</i>	<i>'k'ip'i</i>
1169	VI 48	<i>goroncy</i>	<i>gor'iučyj</i>
1170	VI 49 i VI 69	<i>kipionca voda</i>	<i>k'ip'a'tok</i>
1172	VI 50 <i>gliniany</i>	<i>gliniany</i>	<i>'glin'anyj</i>
1174	VI 51 i 51a	<i>oberk'i</i>	<i>o'b'erk'i, uul'p'iny</i>
1184	VI 52	<i>łyśka</i>	<i>'luoška</i>
1185	VI 53	<i>łyżečka</i>	<i>'luožečka</i>
1186	VI 54 <i>jezeńe</i>	<i>jezeńe</i>	<i>'ida</i>
1188	VI 55 –	–	<i>poχ'o'rony</i>
1191	VI 56 –	–	<i>'bl'udo</i>
1195	VI 57 <i>polknie</i>	<i>polknie</i>	<i>'pouknie</i>
1197	VI 58 i VI 71 <i>śniadanie</i>	<i>śniadanie</i>	<i>'sn'idanie</i>
1198	VI 59 i VI 72	<i>obiat</i>	<i>o'b'it</i>
1199	VI 60	<i>je obiat</i>	<i>o'b'idajet</i>
1200	VI 61 i VI 73	<i>podwiečerek</i>	<i>pod'večerek</i>
1201	VI 62 i VI 63 i VI 74	<i>večeża, kolacja</i>	<i>v'ečera</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1203	VI 64	<i>je kolacje</i>	v'ečeraĵet
1204	VI 65	<i>smačny</i>	smačnyĭ
1205	VII x	<i>ubran'e</i>	'užen'e
1206	VII x	<i>ub'era še</i>	ub'e'rets'a
1207	VII x	<i>zapn'e</i>	zast'i'baĵet s'a
1208	VII x	<i>roz'b'era še</i>	rosb'i'raĵet s'a
1213	VII x	<i>goły</i>	'gouy
1224	VII x	<i>ušyje</i>	'sošet
1225	VII x	<i>jigła</i>	i'guuka, 'vouka
1231	VII x	<i>n'ic, n'itka</i>	'nytka
1238	VII xx	<i>navleka, naževa</i>	navu'o'kaĵet s'a, 'vd'evajet
1244	VII xx	<i>klembek</i>	k <u>u</u> 'bok
1245	VII xx	<i>klembeček</i>	k <u>u</u> 'boček
1250	VII xx	<i>utn'e</i>	ut'n'e
1251	VII xx	<i>nożyce</i>	'nožicy
1255	VII xx	<i>k'ešen' m.</i>	k'i'shen'a
1258	VII xx	<i>zgub'i</i>	zgu'b'i
1259	VII xx	<i>šuka</i>	šu'kaĵet
1260	VII xx	<i>sχova</i>	'sχovajet
1262	VII xx	<i>obuv'e</i>	'buty, o'buve
1263	VII xx	<i>obuva še, zaklada buty</i>	obu'vajet s'a
1264	VII xx	<i>rozzuva še, zdejmuje buty</i>	razu'vajet s'a
1265	VII xx	<i>podešva</i>	po'dešva
1267	VII xx	<i>dlugi</i>	'dougi
1295	IX 1 guufka	glufka	χo'ufka
1296	IX 25	vłosy	vo'uosija

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1298	IX 26 <i>varkoč, koza</i> (błędnie)	<i>varkoč, kosa</i>	<i>ko'sa</i>
1303	IX 5a i 5b	<i>čoło</i>	<i>ʰop</i>
1305	IX 23	<i>zmarščkǫ</i>	<i>mors'čyny</i>
1306	IX 69	<i>mys'ŕi, duma</i>	<i>ʰdumajet</i>
1311	IX 70	<i>paŕenta</i>	<i>paŕa'tajet</i>
1313	IX 71	<i>zapom'ina</i>	<i>zaby'vajet</i>
1314	IX 72	<i>zapomni</i>	<i>za'bud'et</i>
1315	IX 73	<i>v'e</i>	<i>ʰznajet</i>
1323	IX 74	<i>rozum'e</i>	<i>pon'i'majet</i>
1332	IX 75	<i>pomył'i se</i>	<i>ošy'b'e's'a</i>
1333	IX 4 <i>skron'</i>	<i>skron'</i>	<i>ʰskron'a</i>
1334	IX 2a i 2b	<i>tfaš</i>	<i>l'i'ce</i>
1335	IX 3a i 3b	<i>poł'iček</i>	<i>ʰšeka</i>
1336	IX 6	<i>očy</i>	<i>ʰočy</i>
1344	IX 7	<i>očko</i>	<i>ʰočko</i>
1345	IX 8a i 8b i 8v <i>žreńica</i>	<i>žreńica</i>	<i>zra'čok</i>
1347	IX 60	<i>pačšy</i>	<i>smo'tr'it</i>
1359	IX 11a in 11b	<i>brv'i</i>	<i>ʰbrov'i</i>
1362	IX 10	<i>žęsy</i>	<i>ʰres'nicy</i>
1363	IX 9	<i>poŕeka</i>	<i>po'v'e'ka</i>
1372	IX 14 –	–	<i>ʰvušysko</i>
1373	IX 15	<i>uško</i>	<i>ʰvuško</i>
1374	IX 61	<i>ču'je, słyšy</i>	<i>sʰu'šyt</i>
1375	IX 62	<i>sluħa</i>	<i>sʰu'šajet</i>
1379	IX 12 –	–	<i>no'sišče</i>
1380	IX 13	<i>nosek</i>	<i>nu'sok</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1381	IX 24	<i>vqsy</i>	^l usa
1384	IX 16	<i>usta, gamba</i>	us ^l ta, ^l rot
1388	IX 17	<i>vargŕi, usta</i>	gu ^l by
1389	IX 18	<i>ščejki</i>	čel ^l ust ⁱ
1392	IX 21 <i>podńeb'eńe, ņebo</i>	<i>podńeb'eńe, ņebo</i>	^l n'ebo
1401	IX 19	<i>zombek</i>	zu ^l bok
1403	IX 20	<i>š'ina</i>	sų ^y ^l na
1410	IX 63	<i>mu vŕi</i>	go ^l vorit
1413	IX 64a i 64b	<i>pov'e</i>	^l skažet
1414	IX 76	<i>slovo</i>	^l sųovo
1419	IX 65a i 65b	<i>opo v'ada</i>	rasska ^l zyvajet
1420	IX 77	<i>bajka</i>	^l skaska
1421	IX 78	<i>zagatka</i>	za ^l gatka
1432	IX 66a i 66b	<i>voła</i>	^l zv'et
1436	IX 67a i 67b	<i>pyta</i>	^l pyta
1439	IX 68	<i>proši</i>	^l prosit
1443	IX 27	<i>šyja</i>	^l šyja
1446	IX 28	<i>ram'e</i>	pl'e ^l če
1447	IX 29a i 29b	<i>paža</i>	paž ^l va
1459	IX 31 –	–	ručyš ^l čyŕi
1460	IX 32	<i>rončka</i>	^l ručka
1497	IX 56	<i>tšyma, čšyma</i>	d'er ^l žyt'
1500	IX 57a i 57b	<i>žući</i>	^l brošit
1505	IX 58 <i>podńeše</i>	<i>podńeše, podejm'e</i>	p'ŕdn' ^l majet
1520	IX 33	<i>p'ešć, kulak</i>	ku ^l uak
1528	IX 34	<i>pa'ec</i>	^l palec

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1529	IX 35	<i>kćuk</i>	¹ k'c'uk
1530	IX 36	<i>fskazujoncy pał'ec</i>	<i>uka'za'telnyj</i> ¹ palec
1531	IX 37 <i>średni pał'ec</i>	<i>średni pał'ec</i>	<i>stredni</i> ¹ palec
1532	IX 38	<i>serdečny pał'ec</i>	<i>be'zim'annyj</i> ¹ palec
1533	IX 39	<i>pał'ušek</i>	<i>pa</i> ¹ lušek
1541	IX 40	<i>stavy</i>	¹ stavy
1544	IX 41	<i>pšegup</i>	<i>za</i> ¹ p'as'ta
1558	IX 42 –	–	<i>nu</i> ¹ χ'išča
1559	IX 43	<i>nuška</i>	<i>nu</i> ¹ ška
1561	IX 44	<i>udo</i>	<i>la</i> ¹ ška
1569	IX 59	<i>kł'enčy</i>	¹ klenčy
1573	IX 45	<i>łytka, ikra</i>	¹ ikra, ¹ ytka
1574	IX 46	<i>stopa</i>	¹ stopa
1575	IX 47	<i>stopa</i>	¹ s'id
1576	IX 48	<i>podešva</i>	<i>po</i> ¹ došva
1579	IX 49	<i>krok</i>	¹ krok
1608	IX 30	<i>pł'ecy</i>	¹ plečy
1638	IX 53a i 53b	<i>płuca</i>	<i>le</i> ¹ gen'a
1647	IX 50a i 50b	<i>bžuχο</i>	<i>ży</i> ¹ vot
1648	IX 51a i 51b	<i>bžuχο, belk</i>	<i>ży</i> ¹ vot
1651	IX 52	<i>žołondek</i>	<i>že</i> ¹ u'dok
1657	IX 54a i 54b	<i>vontroba</i>	<i>u</i> ¹ roba, <i>o</i> ¹ roba, <i>p'e</i> ¹ čen'a
1661	IX 55	<i>nerki</i>	¹ počk'i, ¹ nerk'i
1662	IX 22	<i>skura</i>	<i>ko</i> ¹ ža, ¹ skura
1665	VII xx	<i>mydło</i>	¹ myuο
1668	VII xx	<i>brut</i>	¹ gr'aż

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1669	VII xx	<i>brudny</i>	^l gr'aznyj
1684	VII xx	–	čys ^l tota
1685	VII xx	<i>renčnik, učerak</i>	ruš ⁿ 'ik
1686	VII xx	<i>učera še, vyčera še</i>	vy ^t e ^l rajet s'a
1687	VII xx	<i>gžeb'en'</i>	χre ^b 'en'ec, gre ^b 'en'ek
1691	VII xx	<i>lustro, zvercadło</i>	zer ^l kaŭo
1692	VII xx	<i>gołi še</i>	br ⁱ 'eš s'a
1693	VII xx	<i>p'ęze</i>	p ^e 'ret
1695	VII xx	<i>pračka</i>	^l pračka
1696	VII xx	<i>prač</i>	^l vaŭek
1697	VII xx	<i>pluče</i>	^l puučet
1698	VII xx	<i>plama</i>	^l plama
1699	VII xx	<i>śm'ęci</i>	^l musor
1704	VII xx	<i>kuś, pył</i>	^l pyŭ
1709	VII xx	<i>xory</i>	bo ^l 'aščyj
1711	VII xx	<i>xoroba</i>	^l suabost'
1717	VII xx	<i>vylečy</i>	vy ^l lečyt
1718	VII xx	<i>zažemb'il še</i>	prost ^l d'ij s'a
1721	VII xx	<i>katar</i>	ka ^l tar
1725	VII xx	<i>mozol'</i>	mo ^l zol'
1729	XI 1	mqš	^l muž
1730	XI 2	męščyzna	muž ^l čyna
1738	XI 3	kob'ita	žen ^l 'ščyna
1747	XI 4	oćec, ojćec	o ^l 'tec
1757	XI 5	–	ta ^l tus'o, ^l tatko
1768	XI 6	–	^l matuška

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1775	XI 7	<i>żecko</i>	^l d'i'ta
1776	XI 8	<i>żeće</i>	^l d'i'teĵ
1793	XI 9	–	^l synoček
1794	XI 10	<i>Curka</i>	<i>dočka</i>
1805	XI 11	–	<i>dołčeĵka</i>
1806	XI 12 i XI 13	a. <i>bl'ižn'ak'i</i> , <i>bl'ižn'uk'i</i> , b. <i>bl'ižn'ačk'i</i>	<i>bl'iz'n'uk'i</i>
1807	XI 14	a. <i>ruv'ešnik</i> , b. <i>ruv'ešnica</i>	<i>ro'v'es'nik</i>
1815	XI 15	–	^l bra'fik
1829	XI 16	–	<i>s'est'ryčka</i>
1831	XI 17	<i>ojčym</i>	^l otčym
1833	XI 18	<i>šerota</i>	<i>siro'ta</i>
1834	XI 19	<i>pašerp</i>	^l pas'erb
1835	XI 20	<i>pašerbica</i>	^l pas'er'bica
1836	XI 21	<i>rožina, fami'l'ja</i>	<i>s'i'm'a</i>
1837	XI 24	<i>žadek</i>	^l d'id
1838	XI 25	–	<i>d'i'dus'</i>
1839	XI 26	–	<i>d'idu'gan</i>
1841	XI 27	–	<i>sta'ryk</i>
1842	XI 28	<i>bačka</i>	^l bačka
1843	XI 29	–	<i>ba'bus'a</i>
1844	XI 30	–	<i>sta'ruča</i>
1846	XI 31	–	<i>ba'bišča</i>
1848	XI 32	<i>tešć</i>	^l sv'ekor
1850	XI 33	<i>tešćova</i>	<i>sv'e'kruča</i>
1852	XI 34	<i>tešć</i>	^l test'
1854	XI 35	<i>tešćova</i>	^l tešča, <i>sv'e'kruča</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1855	XI 36	<i>żeńć</i>	ʼzʼatʼ
1857	XI 37	<i>synova</i>	nʼeʼvʼistka
1858	XI 41	<i>šʼfaǵer, šʼvagr</i>	svoʼjak, ʼšʼvagr
1859	XI 38	<i>bratova</i>	nʼeʼvʼistka, bratova
1860	XI 42	<i>šʼvagr</i>	ʼdʼiverʼ, ʼšʼvagr
1865	XI 39	<i>šʼvagrka</i>	zoʼuofka, šʼvagrka
1866	XI 43	<i>šʼvagr</i>	ʼšʼurin
1867	XI 40	<i>šʼvagrka</i>	svojaʼčenʼica, šʼvagrka
1868	XI 44	<i>stryj</i>	ʼdʼadko
1870	XI 48	<i>stryjna, dem. stryjenka</i>	ʼreʼta
1871	XI 45	<i>vuj</i>	ʼdʼadʼa
1872	XI 46	–	ʼdʼaduška
1874	XI 49	<i>vujenka</i>	ʼreʼta
1876	XI NK	–	ʼrituška
1877	XI 47	<i>vuj</i>	ʼdʼadʼa
1878	XI 50 <i>pʼemʼeńnik</i>	<i>pʼemʼeńnik</i>	pleʼmʼinnʼik
1879	XI 52 <i>pʼemʼeńnica</i>	<i>pʼemʼeńnica</i>	pleʼmʼinnʼica
1880	XI 51 <i>pʼemʼeńnik</i>	<i>pʼemʼeńnik</i>	pleʼmʼinnʼik
1881	XI 53 <i>pʼemʼeńnica</i>	<i>pʼemʼeńnica</i>	pleʼmʼinnʼica
1882	XI 54	<i>ćotečny brat</i>	dvojuʼrodnyj ʼbrat
1883	XI 56	<i>ćotečna sostra</i>	dvojuʼrodnaja sestʼra
1884	XI 55	<i>stryječny brat</i>	dvojuʼrodnyj ʼbrat
1885	XI 57	<i>stryječna sostra</i>	dvojuʼrodnaja sestʼra
1886	XI 22 i XI 23 <i>krėvni</i>	<i>krėvni</i>	ʼrodiči
1888	XI NK	<i>žefčyna, žefčynka</i>	ʼdevuška
1899	XII	–	ʼuysyj

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1900	XII	<i>łyšina</i>	<i>ly's'ina</i>
1901	XII	<i>kudravy</i>	<i>ku'dr'avyi</i>
1902	XII	<i>rudy</i>	<i>'rudyi</i>
1903	XII	<i>p'egi</i>	<i>v'es'najki</i>
1904	XII	<i>p'egovaty</i>	<i>v'es'najku'vatyi</i>
1905	XII	<i>n'emy</i>	<i>ny'myi</i>
1906	XII <i>ślepyi</i>	<i>ślepy</i>	<i>'s'epyi</i>
1907	XII <i>ślipec</i>	–	<i>s'l'i'pec</i>
1908	XII	<i>kosy</i>	<i>kosyi</i>
1911	XII	–	<i>gluzar</i>
1912	XII <i>livša</i>	<i>lefsan</i>	<i>l'iv'sa</i>
1913	XII	<i>garp</i>	<i>'gorb</i>
1914	XII	<i>garbaty</i>	<i>gor'batyi</i>
1915	XII <i>gor'ban'</i>	–	<i>gor'ban'</i>
1916	XII	<i>kulavy</i>	<i>ku'l'χavyi</i>
1918	XII	<i>v'el'ki</i>	<i>'b'ilšyi</i>
1919	XII	–	<i>pu'zatyi</i>
1920	XII	<i>gruby</i>	<i>pu'zatyi</i>
1921	XII <i>puzančyk</i>	–	<i>pu'zančyk</i>
1923	XII	<i>χudy</i>	<i>χu'dyi</i>
1924	XII	–	<i>χudor'ba</i>
1925	XII	<i>žyl'asty</i>	<i>žy'uvy</i>
1926	XII	–	<i>go'ovan</i>
1927	XII	<i>brodaty</i>	<i>bor'o'datyi</i>
1928	XII	–	<i>bor'o'dač</i>
1929	XII	<i>vqsaty</i>	<i>u'satyi</i>
1930	XII	–	<i>u'sač</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
1931	XII	<i>ładny</i>	<i>χo'rošyɨ, kra'sivyɨ</i>
1933	XII	<i>śilny</i>	<i>si'l'nyɨ</i>
1935	XII <i>'guuɸec</i>	<i>głup'ec</i>	<i>'guuɸec</i>
1936	XII <i>'guuɸos'í</i>	–	<i>'guuɸost'</i>
1938	XII	<i>skompy</i>	<i>sku'pyɨ</i>
1940	XII	<i>dobże</i>	<i>'χoroše</i>
1941	XII	<i>pšečivny</i>	<i>pro't'ivnyɨ</i>
1955	XII	<i>plačl'ivy</i>	<i>pu'ačevnyɨ</i>
1965	XII	<i>straxl'ivy</i>	<i>puχ'l'ivyɨ</i>
1974	XII	<i>jonka še</i>	<i>zai'kajet 's'a</i>
1976	XII	–	<i>χval'ko</i>
1979	XII	<i>lże</i>	<i>'uže</i>
1982	XII	<i>łgarstvo</i>	<i>'uož</i>
1983	XII	<i>pravda</i>	<i>'pravda</i>
1984	XII	<i>łgaš</i>	<i>'ošust, 'ugun</i>
1985	XII <i>'uguńa</i>	–	<i>'ošustka, 'uguńa</i>
1986	XII <i>'spl'itnica</i>	–	<i>'sp'l'itnica</i>
1987	XII	<i>pracov'ity</i>	<i>rabo'taščyɨ</i>
1988	XII <i>ue'n'ivyɨ</i>	<i>len'ivy</i>	<i>ue'n'ivyɨ</i>
1989	XII <i>'ueń, l'in'tań</i>	–	<i>'ueń, l'in'tań'</i>
1990	XII <i>soń'ko</i>	–	<i>soń'ko</i>
1991	XII	<i>żartok</i>	<i>ob'žera</i>
1992	XII	–	<i>ua'komyɨ</i>
1993	XII <i>p'ja'nica</i>	–	<i>p'ja'n'ica</i>
1994	VIII 1	<i>v'oska, v'eš</i>	<i>s'e'uo</i>
2001	VIII 2	<i>s'qšat</i>	<i>su'sid, su'sin</i>
2006	VIII 3	<i>s'qšatka</i>	<i>su'sidka, su'siŋka</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
2007	VIII 4	<i>ćeśla</i>	<i>t'es'lar</i>
2008	VIII 5	<i>drval</i>	<i>'rubal', drovo'rub</i>
2009	VIII 6	<i>mulaš</i>	<i>'mular, 'murar, ka'm'enščyk</i>
2010	VIII 7	<i>zdun</i>	<i>'mular, pič'n'ik</i>
2011	VIII 8	<i>bednaš</i>	<i>'stolar, 'bondar</i>
2012	VIII 9	<i>kołozej</i>	<i>ko'liš'n'ik</i>
2013	VIII 10	<i>koval</i>	<i>ko'val'</i>
2014	VIII 11 –	–	<i>ko'val'iχa</i>
2015	VIII 12 –	–	<i>syn ko'vala</i>
2017	VIII 13	<i>šefc</i>	<i>'šefko, 'šv'ec</i>
2018	VIII 14 –	–	<i>'žyŋka 'šefki, 'šefki 'žyŋka</i>
2019	VIII 15 –	–	<i>'syn 'šefki, 'šefki 'syn</i>
2021	VIII 16	<i>krav'ec</i>	<i>kra'v'ec</i>
2022	VIII 17 –	–	<i>krav'čyχa</i>
2023	VIII 18	<i>krafcova</i>	<i>'švačka</i>
2024	VIII 19	<i>młynaš</i>	<i>'meun'ik</i>
2025	VIII 20 –	–	<i>'žyŋka 'meun'ika</i>
2026	VIII 21 –	–	<i>'syn 'meun'ika</i>
2035	VIII 22	<i>kuzarka</i>	<i>ku'χarka</i>
2036	VIII 23	<i>pastuχ</i>	<i>pas'tuχ</i>
2038	VIII 24	<i>pastuška</i>	<i>pas'tuška</i>
2039	VIII 25a i 25v <i>šv'ino pas</i>	<i>ofčaš, šv'ino pas</i>	<i>'ovčar, sv'ino'pas</i>
2040	VIII 26	<i>ofčarka, gešarka</i>	<i>gus'tarka, ov'čarka</i>
2041	VIII 27	<i>pščel'aš</i>	<i>pče'uvod</i>
2042	VIII 28	<i>doktur, l'ekaš</i>	<i>'likar</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
2044	VIII 29	<i>doktorka, l'ekarka</i>	l'ikarka
2045	VIII 30	<i>seżga</i>	su'da
2047	VIII 31	<i>naučyčel</i>	u'čy'tel'
2051	VIII 32 <i>na^uučyčel'ka</i>	<i>naučyčel'ka</i>	učy'tel'n'ica
2058	VIII 33 <i>učeń</i>	<i>učeń</i>	l'učen'
2059	VIII 34	<i>učeńnica</i>	uče'n'ica
2082	VIII 35	<i>kajet, zešyt</i>	t'etrad'
2083	VIII 36	<i>ołuvek</i>	ol'i'v'ec
2084	VIII 37	<i>atrament</i>	čor'n'iuo
2085	VIII 38	<i>l'ist</i>	l'ist
2087	VIII 39	<i>pa'p'er</i>	pa'p'ir
2090	VIII 40 <i>robotnik</i>	<i>robotnik</i>	rob'it'n'ik
2091	VIII 41 <i>robotnica</i>	<i>robotnica</i>	rob'it'n'ica
2092	VIII 42	<i>rob'i, pracuje</i>	l'rob'it
2098	VIII 43	<i>zrob'i</i>	s'd'eua'jet, s'rob'it
2099	VIII 44	<i>praca</i>	ro'bota
2108	VIII 45	<i>m'asto</i>	l'gorod
2109	VIII 46	<i>m'ejsce</i>	l'misce
2116	VIII 47 <i>rynek, targov'isko</i>	<i>rynek</i>	ry'nok
2117	VIII 48	<i>jarmark</i>	l'jarmarok
2119	VIII 49	<i>p'ionze</i>	čro's'y, d'en'gi
2122	VIII 50	<i>l'ičy, račuje</i>	l'ičyt
2123	VIII 51	<i>koštuje</i>	koš'tujet
2134	VIII 52	<i>ji'l'e, il'e</i>	l'sk'il'k'i
2142	VIII 53	<i>drog'i</i>	doro'g'i'i
2148	VIII 54 <i>tańi</i>	<i>tańi</i>	de'sevyi

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
2153	VIII 55	<i>złożej</i>	^l zuo ^d eĭ
2154	VIII 56	<i>myśl'ivy</i>	mys ^l 'l'ivyi
2155	VIII 57 <i>polovańe</i>	<i>polovańe</i>	polo ^l 'van'e
2163	VIII 58	<i>rybak</i>	ry ^l 'bauka
2164	VIII 59	<i>žebak</i>	^l d'id'
2165	VIII 60	<i>žebračka</i>	^l d'id'ka
2166	VIII 61	<i>žebže, proši, choži po prožb'e</i>	d'i ^l duĭet, žebra ^l 'kuiet
2167	VIII 62	<i>b'eda, nenz'a</i>	b'i ^l da
2168	VIII 63	<i>b'edny</i>	^l b'idnyi
2169	VIII 64 –	–	b'ido ^l 'uaxa, ^l b'idak
2170	VIII 65 –	–	b'ido ^l 'uaxa, ^l b'idačka
2174	VIII 66 –	–	^l bogač
2176	VIII 67	<i>vojna</i>	v'i ^l 'na
2189	X 1	<i>spotka</i>	^l vstret'it
2190	X 2	<i>podoba še</i>	podobajet s'a
2191	X 3	<i>koza</i>	ko ^l 'xajet
2194	X 4	<i>całuje</i>	c'i ^l 'uuĭet
2195	X 5	<i>lub'e</i>	lub ^l 'lu
2196	X 6	<i>žyčy</i>	že ^l 'uajet
2197	X 7	<i>ščęśće</i>	^l ščast'a
2199	X 8	<i>nažęčony</i>	že ^l 'n'ix
2200	X 9	<i>pan młody</i>	mo ^l 'odyi
2201	X 10	<i>nažęčona</i>	mo ^l 'duxa, žy ^l 'ka
2202	X 11	<i>panna młoda</i>	mo ^l 'duxa
2203	X 12	<i>vyxoži ^lza moš</i>	vy ^l 'xo ^d 'it ^l zam'iž
2204	X 13 –	–	mo ^l 'd'ica
2212	X 14	<i>p'ers'onek</i>	^l p'erst'en'

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
2214	X 15	<i>obrončka</i>	<i>obʲručka, ʲkoʲco</i>
2215	X 16	<i>veseʹe</i>	<i>vʹeʲsilʲja</i>
2234	X 17	<i>posak</i>	<i>ʲposag</i>
2249	X 18	<i>žegna še</i>	<i>prošʲčajet sʲa</i>
2250	X 19	<i>paʹli</i>	<i>kuʹrijet</i>
2252	X 20	<i>palač</i>	<i>kuʹrec</i>
2253	X 21 i 21a <i>čarovnica</i>	<i>čarovnica</i>	<i>čarivʲnʲica</i>
2255	X 22	<i>muzykant</i>	<i>muzyʲkant</i>
2271	X 23	<i>bemben</i>	<i>ʲbubon, baraʲban</i>
2272	X 24	<i>bemben</i>	<i>bemben, ʲbubon, baraʲban</i>
2273	X 25 <i>radʲiju še</i>	–	<i>raʲdʲijuʲsʲa</i>
2275	X 26 <i>radʲist</i>	<i>radość</i>	<i>ʲradʲistʹ</i>
2278	X 27 <i>tańcujeť</i>	<i>tańcy, tańcuje</i>	<i>tańcuʲjet</i>
2279	X 28 <i>tanʲcurist</i>	<i>tanceš</i>	<i>tańcuʲrist</i>
2280	X 29 <i>tanʲcuristka</i>	<i>tancerka</i>	<i>tańcuʲristka</i>
2281	X 30 <i>spʲivak</i>	<i>spʲevak</i>	<i>spʲivak</i>
2282	X 31 <i>spʲivačka</i>	<i>spʲevačka</i>	<i>spʲivačka</i>
2283	X 32 <i>spʲiv, pʲeśń</i>	<i>pʲeśń</i>	<i>ʲspʲiv, ʲpʲisʲnʲa</i>
2285	X 33 <i>zaspʲijet</i>	<i>zaspʲeva</i>	<i>zasʲpʲijet</i>
2287	X 34 <i>śvʲisʲit</i>	<i>śvʲišče, gvʲižže</i>	<i>svʲisʲit</i>
2291	X 35 <i>kukʲa</i>	<i>lalka</i>	<i>kukʲa</i>
2292	X 36 <i>mač</i>	<i>piłka</i>	<i>ʲmač</i>
2293	X 37 <i>krugʲyĭ</i>	<i>okroņgly</i>	<i>ʲkrugʲyĭ</i>
2297	X 38 <i>točyt ʲsa</i>	<i>točy še</i>	<i>ʲtočyt ʲsʲa</i>
2311	X 39 <i>śfʲato</i>	<i>śvʲento</i>	<i>ʲsvʲato</i>
2315	X 40 <i>žyʲvʲit, žytʲ:a</i>	<i>žyće, žyvot</i>	<i>žyʲvʲit</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
2322	X 41	<i>śm'erć</i>	<i>sm'ert'</i>
2340	X 42 <i>poχovajet</i>	<i>poχova</i>	<i>poχo'vajet</i>
2341	X 43	<i>pogżep</i>	<i>'poχoron</i>
2342	X 44 <i>truna</i>	<i>trumna</i>	<i>tru'na</i>
2343	X 45 <i>mogiua</i>	<i>grup</i>	<i>mo'g'iuα, g'rib</i>
2344	X 46 <i>moγ'iuα, smentaš, ku'adob'išče</i>	<i>cmentaš</i>	<i>mo'v'ijka, 'kuαdobišče, 'smentař</i>
2345	X 47	<i>zvon</i>	<i>'zv'jn</i>
2411	X 48 <i>bože narožeńe</i>	<i>Boże Narodzenie</i>	<i>rož'd'estvo</i>
2412	X 49	<i>v'elkanoc</i>	<i>'lygdyl, 'pasχα</i>
2354	XIII	<i>odv'ilš</i>	<i>'ot'tep'eł'</i>
2364	XIII	<i>v'osna</i>	<i>v'es'na</i>
2368	XIII	<i>v l'eće, l'atem</i>	<i>'litom</i>
2369	XIII	<i>ješeń'</i>	<i>'osin'</i>
2373	XIII	<i>gožina</i>	<i>go'd'ina</i>
2375	XIII	<i>doba</i>	<i>do'ba</i>
2380	XIII	<i>rok</i>	<i>'r'ik</i>
2381	XIII	<i>styčeń'</i>	<i>'styčeń'</i>
2382	XIII	<i>luty</i>	<i>'luty</i>
2383	XIII	<i>mažec</i>	<i>'mařec</i>
2384	XIII	<i>kv'ećen'</i>	<i>'kv'i'ćen'</i>
2385	XIII	<i>maj</i>	<i>'trav'ćen, 'maj</i>
2386	XIII	<i>červ'ec</i>	<i>'červ'ec</i>
2387	XIII	<i>l'ip'ec</i>	<i>'l'ip'ec</i>
2388	XIII	<i>šerp'ćen'</i>	<i>'s'erp'ćen'</i>
2389	XIII	<i>vžešeń'</i>	<i>'vřes'ćen'</i>
2390	XIII	<i>pažžern'ik</i>	<i>paz'd'ern'ik</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
2391	XIII	<i>l'istopat</i>	<i>lis'topad</i>
2392	XIII	<i>grużen'</i>	<i>'gruđen'</i>
2400	XIII	<i>tyżen'</i>	<i>'tyżd'en'</i>
2401	XIII	<i>pon'eżalek</i>	<i>pon'e'd'iʏok</i>
2402	XIII	<i>fiorek</i>	<i>'vtorn'ik</i>
2406	XIII	–	<i>su'бота</i>
2413	XIII	<i>rano</i>	<i>'rano</i>
2422	XIII	<i>mgła</i>	<i>tu'man, 'mgʏa</i>
2439	XIII	<i>kśężyc, m'esonc</i>	<i>ʏu'na</i>
2450	XIII	<i>grat</i>	<i>'grad</i>
2452	XIII	<i>śn'ek pada</i>	<i>pa'dajet 'sn'ig</i>
2471	XIII	<i>błyskaw'ica</i>	<i>buyska'v'ica</i>
2476	XIII	<i>buża</i>	<i>'burʏa</i>
2479	XIII	<i>tenča</i>	<i>'raduga</i>
2480	XIII	<i>pogoda</i>	<i>po'goda</i>
2481	XIII	<i>n'epogoda</i>	<i>n'epo'goda, n'egoda</i>
2482	XIII	<i>kałuża</i>	<i>ka'luża</i>
2492	XIII	<i>v'etšyk, v'ečšyk</i>	<i>'v'aterek</i>
2495	XIII	<i>zam'eć, zav'eja</i>	<i>m'e'tel'ica</i>
2496	XIII	<i>zaspą</i>	<i>za'm'eť</i>
2501	XIII	<i>soplak</i>	<i>sop'lak</i>
2503	XIII	<i>fčes'n'e</i>	<i>'rano</i>
2506	XIII	<i>v'žen'</i>	<i>v'd'en', dn'em</i>
2507	XIII	<i>žíś</i>	<i>s'e'vodn'a</i>
2510	XIII	<i>v v'ečur, v'ečorem</i>	<i>'v'eč'iom</i>
2511	XIII	<i>pużno</i>	<i>poz'dno</i>
2512	XIII	<i>jutro</i>	<i>'zavtra</i>

Nr pytania w kwestionariuszu	Mapa (i forma w wykazie materiału)	Formy polskie	Formy ukraińskie
2513	XIII	<i>pojučše</i>	<i>p'isla'zavtra</i>
2514	XIII	<i>fčoraj</i>	<i>ʼvčora</i>
2516	XIII	<i>fčoraj v'ečur</i>	<i>ʼvčora ʼveč'rom</i>
2517	XIII	<i>pšetfčoraj</i>	<i>pozaʼvčora</i>
2518	XIII	<i>v nocy</i>	<i>za ʼn'ič</i>
2520	XIII	<i>pšešłego roku, ʼlon'i, ʼłońsk'i rok</i>	<i>proš'ʼuom ʼroku</i>
2557	XIII	<i>gura</i>	<i>go'ra</i>
2579	XIII	<i>kamyček</i>	<i>kam'i'n'ec</i>
2609	XIII	<i>źrudło</i>	<i>ʼz'rudʼo</i>
2617	XIII	<i>strum'en'</i>	<i>stru'mok</i>
2627	XIII	<i>žečka</i>	<i>ʼrič'eńka</i>
2628	XIII	<i>spażisty</i>	<i>strim'k'iŭ</i>
2632	XIII	<i>fala</i>	<i>ʼvoyna, ʼfala</i>
2639	XIII	<i>zimny</i>	<i>χo'ʼuodnyŭ</i>
2640	XIII	<i>kra</i>	<i>ʼkra</i>
2641	XIII	<i>staf, sazaŭka</i>	<i>ʼstaf</i>
2647	XIII	<i>jeżorko</i>	<i>ʼoz'erce</i>

Na podstawie materiałów z Choroszczyнки można dokładniej przedstawić zasięgi wyrazowe obu sąsiadujących języków. Pokażemy to na wybranych przykładach, pochodzących głównie z pierwszych czterech rozdziałów kwestionariusza, które weszły do czterech pierwszych leksykalnych tomów OLA (I. *Świat zwierząt*; II. *Hodowla zwierząt*; III. *Świat roślin*; IV. *Gospodarka wiejska*). Pełne uwzględnienie materiałów z obu zestawów materiałów wprowadza znaczne uściślenia tych zasięgów oraz wskazuje na różnorodne wzajemne wpływy językowe. Zaprezentujemy je w grupach:

- wyrazów jednakowych w obu językach,
- wyrazów jednakowych w obu językach różniących się jedynie fonetycznie,
- wyrazów powiązanych leksykalnie, ale różniących się jedynie morfologicznie,
- wyrazów różnych leksykalnie.

a) Grupa wyrazów jednakowych w obu językach

Okazuje się, że jest to grupa bardzo zróżnicowana. Przede wszystkim należy wydzielić wyrazy, które wykazują szerokie zasięgi i stanowią wspólne dziedzictwo. Te różnorodne zasięgi obejmują znaczne tereny wykraczające nawet poza język polski, białoruski i ukraiński, ale są też takie, które ograniczają się do najbliższych punktów po obu stronach granicy państwowej. Wymieniamy je w kolejności występowania w kwestionariuszu i z pewnymi modyfikacjami na mapach poszczególnych tomów OLA (zapisy ukraińskie różniące się akcentem umieszczamy na drugim miejscu, z tym że akcentu zaznaczanego w zapisach konsekwentnie również w wyrazach jednosylabowych nie podajemy).

Tego typu przykładów jest dosyć dużo. Nazwy ukraińskie pozwalają na potwierdzenie i uściślenie podziałów językowych na pograniczu. Z pierwszych czterech tomów OLA można wymienić (przy lokalizacji podajemy numer pytania w kwestionariuszu, a po ukośnej kresce numer tomu i mapy lub strony):

- *ščur* (38/I 13), *myś* (39/I 14), *kuropatfa* – *kuro|patfa* (68/I 23), *špak* (74/I 27), *jaščurka* – *ja|ščurka* (83, 84/I 30), *ščupak*, *ščuka* – *šč|upak* (100/I 37): obie nazwy występują w przemieszaniu po obu stronach granicy, *luska* – *uus|ka* (102/I 39), *maćeżanka* – *maće|řanka* (451/III s. 155), po drugiej stronie granicy często brak jakiegokolwiek nazwy lub występują formy typu *maty|rynka*, *mata|rynka* itp.;
- *byk* (187/II 3), *baran* – *ba|ran* (225 II 4), *suka* – *su|ka* (269/II 15), *kot* (279/II 23), *kot* (280/II 10), przywoływanie kur *c'u c'u c'u*, *t'u t'u t'u* – *cu cu cu* (297/II 74), przywoływanie piskląt *ćip ćip ćip* (298/II 75), przywoływanie kaczek *tas' tas' tas'* – *taś taś taś* (318/II 77), *kačka* – *ka|čka* (313/II 22);
- *sosna* – *sos|na* (381/III 17), 12 *šyška* – *šy|ška* (385/III), *jałow'ec* – *ja|uov'ec* (394/III 38), *buk* (401/III s. 149), *topol* m. – *to|pol'* (415/III 35), *ol'xa* – *ol|xa* (418/III 36, 37), *paχn'e* – *pa|χn'e* (464/III 16), 'Plantago' *bapka* – *ba|pka* (467/III 52);
- *ślifka* – *sl|ifka* (485/IV 6), *śliva*, *ślifka* – *sl|iva* (486/IV 7), *kapusta* – *ka|pusta* (502/IV 13), *burak* – *bu|rak* (503/IV 14), *hup'i* – *hu|p'i* (509/IV, s. 244), *dyn'a* – *dyn|a* (511/IV 17), *pomidor* – *po|mi'dor* (514/IV 18), *nov'ina* – *nov|'ina* (544/IV 26), *orač* – *ora|č* (558/IV 27), *sk'iba* – *sk|iba* (566/IV 34), *żyto* – *žy|to* (582/IV 37), *pšen'ica* – *pše|n'ica* (589/IV 42), *ofsisko* – *ofs|isko* (604/IV 51), *ofsana* – *ofs|ana* (605/IV 52), *ofsanka* – *ofs|an'ka* (606/IV 53), *ożimina* – *ożi|m'ina* (612/IV 59), *kośi* – *ko|śi* (633/IV 67), *b'ijak* – *b|i'jak*, *b'iuo* (663/IV 76), ta druga forma *b'iuo* występuje na terenach bardzo odległych, *kopač* – *ko|pač* (703/IV 87).

Okazuje się jednak, że wiele jednakowych zapisów jest wynikiem wpływu języka polskiego na ukraiński dialekt Choroszczyński. Sugeruje to postać fonetyczna wyrazu lub jego zasięg terytorialny.

Na wpływ polski wskazuje ukraińska nazwa ‘zwierzęcia’ 1/I 1 *zv'ęš* (po polsku *z'v'ęš*, *zv'ęš*) jako wywodząca się z pierwotnego **zvēr-ь* ze względu na końcowe -š. Podobnie w wyrazie *lv'epš* 249/II 8.

O polonizmie trzeba mówić w przypadku nazwy ‘lisa’ 15/I 3 *lis* ze względu na miękkie *l*.

Wpływowi polskiemu trzeba przypisać miękkie *s* w nazwach ‘ślimaka’ 93/I 34 ‘ślimak ze skorupą’ i 94/I 35 ‘ślimak bez skorupy’ *ślimak* – *śl'imak*, w sąsiednich punktach ukraińskich notowano w nagłosie twarde *s*.

Ciekawa jest deminutywna nazwa ‘owcy’ 227/II 14 i 234/II 40 w Choroszczyńce pol. *ofca*, *ov'ečka*, *ov'ečka* – ukr. *o'lv'ečka*. Forma deminutywna łączy Choroszczynekę z gwarami białoruskimi i ukraińskimi. Natomiast miękkie *v* należy wiązać z wpływem polskim. Podobnie pod wpływem polskim pozostaje ukraińska postać fonetyczna nazwy *ov'es* 601/IV 50.

Wiele wspólnych nazw w Choroszczyńce można przypisać wpływowi polskiemu ze względu na odosobniony zasięg terytorialny, niemający nawiązania w sąsiadujących dialektach ukraińskich (i białoruskich). Po drugiej stronie granicy występują inne nazwy. W sporządzonym wykazie te inne nazwy podajemy po średniku. Ze-stawienie to ma charakter wstępny. Dopiero dalsze materiały, także spoza OLA, mogą sprawę rozstrzygnąć.

Do takich pożyczek na pograniczu mogą należeć naszym zdaniem:

- *n'etopeš* – *n'e'topeš* (43/I 15); po drugiej stronie granicy **let-qtj-A myš-ь* i **kož-an-ь*, *śikorka* – *śi'korka* (73/I 26); **SĔn-ica*;
- *k'ijanka* – *k'ijaŋka* (87/I 33); *pr'ačyk*;
- *ryj* (265/II 49); po drugiej stronie granicy *ryło*, *ryja*, *łyč*;
- *ščeka* – *łščeka* (275/II 62); **breš-e-tb*, **[χav]-bk-a-j-e-tb*, **[χav]-bč-e-tb*, zresztą w kilku punktach po polskiej stronie też zapisano rutenizm *breš-e-tb*;
- *fšćekły* – *lvšćekły* (278/II 73), sposób zapisu formy ukraińskiej budzi zastrzeżenie; **dur-ьn-ь* (*dur'nej*, *dur'nyj*) i **krōč-en-ь* (*k'ručanyj*, *k'ručany*);
- *kotka* – *kołka* (281/II 16); *kiška*;
- *p'eje* – *p'eje* (289/ II 64); **sъ-pěv-a-j-e-tb*;
- *g'eŋga* – *gęga* (305/II 65); **[gag]-a-j-e-tb*, *[geg]-a-j-e-tb*.
- *jodła* – *łjodła* (389/III 23); brak nazwy lub występująca w rozproszeniu obca (*piχt*)-a z niem. *Fichte*;
- *vōχa* – *lvōχa* z polską nosówką (463/III 15); *njuχ-a-j-e-tb*;
- *mleč* – *ml'eč* (466/III 51); **mēļč-Aj-ь* (*mołōč'ij*, *mołōč'ej*, *mołōč'aj*), **kul-ь-bab-a* (*kul'baba*);
- *grońžel* – *g'roź'el'* z polską nosówką (565/IV 33); inne nazwy, a na północno-zachodniej Ukrainie *rad'il*, *hrad'il*, *hred'il*;
- *pšeničysko* – *pše'n'ičysko* (592/IV 43); **pъš-en-ič-ьn-A solm-a*;
- *pšenna* – *pšenna* (593/IV 44); **pъš-en-ič-ьn-A*;

- *pšeničanka* – *pšeničanka* (594/IV 45); **pš-en-ič-ьn-A sołm-a*;
- *ov'es* – *ov'es* (601/IV 50); – po drugiej stronie granicy formy z twardą spółgłoską wargową: *o'ves*, *wolves*, *u'ves*.

Osobno należy wyróżnić *kvače*, *kfače* – *l'kvače* (317/II 66), mające po drugiej stronie granicy *[*kvak*]-*a-j-e-tb*. Poza tym jednak *[*kvač*]-*e-tb* pojawia się zarówno na Białorusi, jak i na Ukrainie w rozproszeniu nawet w znacznej odległości od granicy. Może to wskazywać na dawną oboczność również w języku białoruskim i ukraińskim.

b) Grupa wyrazów jednakowych w obu językach różniących się fonetycznie

Występują tu liczne cechy fonetyczne wschodniosłowiańskie i ukraińskie. Wymienimy wiele z nich. Mających identyczne ekwiwalenty po drugiej stronie granicy nie sygnalizujemy, podobne podajemy po średniku. Jest jednak kilka nazw najpewniej sztucznych. Uwagi te odnoszą się tylko do pierwszych czterech tomów OLA.

Pełnogłos: *pšep'orka* – *p'erep'e'u*, *p'erep'e'lica*; m.in. *perep'itka*, *perep'o'tka* (66/I 22); *vrubel* – *vo'rob'e'l* – nazwa sztuczna, po drugiej stronie granicy *woro'b'ij* i inne nazwy (70/I 25); *žrebna* – *ž'e'rbna* (159/II 70); *kruška* – *ko'roška*; *kor'ijka* (184/II 37); *bžozna* – *b'e'reza*, ale też przejęta z polskiego *bżozna*; za granicą w nagłosie twarde *b* (411/III s. 150); *ogr'ot*, *ogrut* – *ogo'rot* – nazwa sztuczna, po drugiej stronie granicy powszechnie *ho'rod*, sporadycznie *oyo'rod* (498/IV 10); *młuci* – *mo'uo'tit*; *mo'lotyt'* (655/IV 73); *droga* – *do'roga* (706/V 1); *młotek* – *mo'uo'tok* (846/V 29); *prużny* – *po'rožnyj* (1031/VI 4); *kvašne m'leko* – *k'išlak*, *l'kvaš'ne mo'uo'ko* (1133/VI 35); *pan młody* – *mo'uo'dy'i* (2200/X 9); *panna młoda* – *mo'uo'du'xa* (2202/X 11).

Ekwiwalenty samogłosek nosowych: *zajonc* – *zajuc*, *zajc*; *l'zajac'*, *l'zajec* (28/I 11), *z'e'nž'ot* – *d'akc'ou*; *d'at'ou*, *d'e't'ou* (58/I 20), *gałeś* – *l'gauuz* – nazwa sztuczna, po drugiej stronie granicy nazwy *ho'la*, *ho'l'aka* (357/III 4 i 358/III 5); *domp* – *dup*, ale też polski *domp* (395/III 26), *ronč'ki* – *ruč'ki* (561/IV 30), *jenč'm'en'* – *jač'm'in'* (595/IV 46) i nazwy sztuczne, ponieważ po drugiej stronie granicy występują inne formacje *jenč'm'en'isko* – *jač'm'in'isko* (598/IV 47), *jenč'm'enna* – *jač'm'inna* (599/IV 48), *jenč'm'anka* – *jač'm'in'ka* (600/IV 49).

Ikawizm: *jeś* – *ijż* (27/I 10), *paśeka* – *l'pašika* (331/II 54), *čen' f.* – *tin'* (359/III 6 i 360/III 7), *l'as* – *lis* (375/III 11), *l'eš'čyna* – *liš'čyna*; *liš'čena*, *lyš'čyna*, *lyš'čyna* (431/III 49), *kv'at*, *kf'at* – *kv'itka* (456/III 14), *l'em'eš* – *l'em'iš*; *ly'm'iš*, *l'em'iš* (563/IV 31), *cepy* – *cip* (660/IV 70).

Grupa spółgłoskowa *cv/kv*: *kv'at*, *kf'at* – *cv'et*, *l'kv'itka* (456/III 14), *kv'itn'e*, *plo-nuje* – *l'cv'it'e't'* (621/IV 62).

Spółgłoski *d*, *t*: *żik'i* – *d'ik'ij*; *dykyj*, *dyk'ij* (4/I 2), *z'énz'ol* – *d'akc'ou*; *d'a'ou*, *d'e'tou* (58/I 20), *boże, khuje* – *bod'e* – nazwa sztuczna, po drugiej stronie granicy tylko *kole*, *ko'le* itp. (206/II 56), *šerśc* – *šerst'*; *šerst'*, ale też *šersc'*, *šersc'* (207/II 46), *okočila še* – *oko't'ija sa*; *oko'tyuas'a*, *oko'tyuas'*, *oko'tsyuas'a* (237/II 72), *čen' f.* – *tin'* (359/III 6 i 360/III 7), ale *čern'e* [*koluzy*] – *tern'*, *c'ern'* – chyba nazwa sztuczna, po drugiej stronie granicy *teron*, *tern*, *teren* (427/III 50), *čcina* – *trustn'a*, *trčcina*, *tščina* – nazwa sztuczna, po drugiej stronie granicy są inne nazwy (426/III, s. 153).

Jednostkowe: *n'ez'v'eć* – *m'ed'v'ed'* (19, 20/I 5), *n'ez'v'ež'ica* (w Atlasie błędnie podano tu brak nazwy) – *m'ed'v'e'd'i'xa* (21/I 6), *dževo* – *d'ervo* (333/III 1), *v'ežba* – *v'er'ba* (421/III s. 152), *malina* – *ma'ujna* (433/III 39 i 434/III 40), *jeżyyny* – *o'žyna* (435/III 41 i 436/III 42), *radło* – *ra'uo* (560/IV 29).

Na szczególną uwagę zasługują kontynuanty spółgłoski *g* w kwestionariuszu ukraińskim. Otóż w całym materiale nie ma ani jednego przykładu z charakterystycznym dla języka ukraińskiego kontynuantem *h*. Jest to o tyle dziwne, że za granicą zawsze w gwarach białoruskich i ukraińskich zapisywano *h* lub *γ*. Mamy więc tu do czynienia niewątpliwie z przejawem wpływu polskiego, wprowadzanego nawet do wyrazów zdecydowanie wschodniosłowiańskich.

Poświadczeń wyrazów z tą spółgłoską jest dużo: *žaba* – *l'aguška* z rosyjskiego (85/I 31), *robak* – *g'list*; jest to pożyczka pol. *glista* (95/I 36), *robak* – *gušen'ica* (114/I 46), *ø* – *b'ega'iet sa* (235/II 68), *jagn'ak*, *jagn'ontko*, *jagn'e* – *ja'gn'e* (238/II 29), *g'eś*, *geś* – *guska* (299/II 21 i 301/II 19), *g'ośor*, *g'eśor* – *gu'sak* (302/II 12), *g'eśak* – *guse'n'a* (303/II 33), *g'eśak* – *guse'n'atko* (304/II 44), *g'eŋga* – *g'ega* (305/II 65), *golemb'ica* – *go'upka* (326/II 20), *gałęś* – *ga'uz* (357/III 4 i 358/III 5), *g'ęstv'ina* – *guš'ca* (374/III 10), *čarne jagody*, *jagody* – *uo'χ'iny*, *čorne ja'ogody* (437/III 43), *čarna jagoda*, *jagoda* – *uo'χ'ina*, *čorna ja'ogoda* (438/III 44), *g'žyp* – *g'rib* (447/III 54), *žik'e g'žyby* – *ja'dov'ity' g'rib* (448/III 56), *v'inogrona* – *v'ino'grono* (496/IV 9), *ogrōt*, *ogrūt* – *ogo'rot* (498/IV 10), *ogōrek* – *o'gurec* z rosyjskiego (510/IV 16), *gnuj*, *navus* – *gn'ij* (559/IV 28), *gron'žel* – *g'rž'el'* (565/IV 33), *gryka*, *tatarka* – *greč'ka* (609/IV 56), *grab'isko* – *grab'e'liš'ce* (687/IV 84), *vogn'iš'ce* (1019, 1020/V 95, 96) itd.

Tylko w kilku przykładach zapisano *χ*, które się rozwinęło wtórnie z ukr. *h*: w *g'žyp* [*gompka taka*] – *χuba* (449/III 57), *gruška* – *χruška* (480/IV 4), *gruša* – *χruša* (481/IV 5), *głufka* – *χo'ufka* (1295/IX 1), *g'žeb'en'* – *χre'b'en'ec*, *greb'en'ek* (1687/VII), *pi'nonze* – *χro'šy*, *d'en'g'i* (2119/VIII 49).

c) Grupa wyrazów powiązanych leksykalnie, ale różniących się jedynie morfologicznie

Zwrócimy uwagę jedynie na kilka spośród niesłychanie licznych różnic słotwórczych oraz na dwie cechy morfologiczne: w 3. os. lp., nieściągnięte formy czasownikowe zakończone na *-tb* oraz zakończenie form przymiotnikowych na *j*. Zazwyczaj nazwy z kwestionariusza ukraińskiego mają nawiązania po drugiej stronie granicy. Sygnalizujemy dosyć liczne odstępstwa.

Sufiks *-išče*:

paśv'isko – *paśv'isko*, *paśo'v'išče*; na Ukrainie w rozproszeniu na południu (133/II 53), *grab'isko* – *grab'e'lišče* (687/IV 84), *kartofl'isko* – *karto'pl'išče* (705/IV 89), *topożyisko* – *topo'rišče* (867/V 37), *ogn'isko* – *'vogn'išče* (1019, 1020/V 95, 96), *o* – *no'sišče*; w okolicy często notowano brak nazwy, nazwa ukraińska ma jednak liczne nawiązania na Ukrainie (1379/IX 12), *cmentaš* – *mo'v'iŋka*, *'kudob'išče*, *'smentaš*; w Atlasie dobrze poprawiono na *moγ'iŋka*, *smentaš*, *kudob'išče*, jednak tuż za granicą nazwy **klad-ьb-išče* nie ma, występuje ona głównie w Rosji oraz na wschodniej Ukrainie i wschodniej Białorusi (2344/X 46).

Jednostkowe:

łaśica – *'uaska*, *u'aśica* (25/I 9), *ptak* – *pt'ica*, tuż za granicą są jednak derywaty inne (44/I 16); *ptašek* – *pt'ička*, w pobliżu za granicą nie ma tych derywatów (45/I 17); *skšydelko* – *'krydya* *'malen'ke*, *'kri'l'ce*, po drugiej stronie granicy *kryl'ce*, *kri'l'ce*, *kri'l'ce*, a w p. 372 *'kryto ma'len'ke* (54/I 19); *plafki* – *'puav'ice*, w Atlasie zapewne na podstawie uzupełnień podano *pletfy* (101/I 38); *koźlontko*, *koźlenta*, *koźotek* – *kože'n'atko* (245/II 30); *proše* – *poro'suk* (261/II 31); *ščen'ak* – *šče'n'a* (270/II 26); *koćak* – *koše'n'a* [**kot-en-ę*] (282/II 25); *koćacek*, *koćontko* – *koše'n'a* (284/II 41); *kura* – *'kurka*, *'kura*, na Ukrainie zazwyczaj tylko forma deminutywna (290/II 17); *gęśak* – *guse'n'atko*, podział przebiega wzdłuż granicy państwowej (304/II 44); *kšak* – *kšef*; opuszczenie nazwy polskiej na mapie zaciera wyraźny podział (371/III 9), *ogorek* – *o'gurec*, na terenie Białorusi i Ukrainy występuje tylko w kilku rozproszonych punktach, powszechna jest dopiero w Rosji (510/IV 16); *słonečnik* – *'son'ašn'ik* (521/IV 21); *otkładn'ica* – *ot'kudn'a*, obie nazwy mają raczej nawiązania polskie (564/IV 32); *śefca* – *s'e'vač* (577/IV 36); *žn'ivak* – *žn'ec*, i tak w najbliższym sąsiedztwie, w Atlasie wprowadzono tu natomiast *žnec*, *žn'iv'aš* (649/IV 68); *žn'iv'arka* – *žn'ica*; bez potwierdzenia po drugiej stronie granicy (650/IV 69); *kon'ičyna* – *kon'u'syna* (677/IV 80); *trafka* – *tra'v'ica*; bezpośrednio za granicą są jednak inne derywaty (681/IV 82).

Należy zwrócić na wprowadzone w Choroszczyńce, zapewne na podstawie dodatkowej ekscerpcji, nazwy w opublikowanym tomie OLA I 41 *mruška* i I 42

mrov'isko, których nie ma w pierwotnych zapisach polskich i ukraińskich. Zano-towano tam mianowicie w I 41 pol. *murufka*, *muřofka* i ukr. *mu'rafka* oraz w I 42 pol. *murov'isko* i ukr. *mu'rašn'ik*. Występujące tu nazwy polskie, mające zresz-tą szersze poświadczenie we wschodniej Polsce, stanowią pożyczki ukraińskie, które szczegółowo omówiliśmy w osobnym artykule (Rembiszewska, Siatkow-ski 2017: 261–271). Zmiana ta doprowadziła do znacznego zafałszowania obrazu rzeczywistych polsko-ruskich kontaktów językowych na tym terenie.

Podobną deformację tych kontaktów, tylko w drugą stronę, spowodowało wprowadzenie w Atlasie na mapę z Choroszczyńki tylko odpowiedzi ukraińskich w OLA X: *tańcy*, *tańcuje* – *tan'cu'iet* (2278/X 27), *tanceš* – *tan'cu'rist* (2279/X 28), *tancerka* – *tan'cu'ristka* (2280/X 29). Szczególnie fałszuje te kontakty na pogra-niczu podanie w Atlasie z tej wsi tylko form ukraińskich 3. os. lp. czasowników zakończonych na *-tb*: *zasp'eva* – *zasp'ijet* (2285/X 33) i *pal'i* – *ku'ri'iet* (2250/X 19).

Na szczególne omówienie zasługują pewne formy morfologiczne ukraińskie, a mianowicie formy 3. os. lp. czasowników kończące się na *-tb* (*-t*, *-t'*, *-c'*) oraz formy przymiotnikowe zakończone na *-j*.

Formy 3. os. sg. z przyrostkiem *-aje-* pojawiają się wtedy zazwyczaj nieścią-gnięte. Charakterystyczne są one dla gwar białoruskich i ukraińskich po drugiej stronie granicy, przy czym ich występowanie i frekwencja dla poszczególnych leksemów układa się niejednakowo. Zdarza się jednak (co sygnalizujemy), że niektóre z podanych nazw ukraińskich, bezpośrednio za granicą, tego zakończenia na *-tb* nie mają. Nasze porównania niestety nie mogą być kompletne, ponieważ dla będących w opracowaniu tomów Atlasu materiały porównawcze są trudno dostępne.

A oto pełne zestawienia materiałowe, najpierw dla leksemów jednakowych w obu językach:

strašy – *stra'χajet* (500/IV 12); *młuci* – *mo'uo'it* (655/IV 73); *p'ituje* – *p'itajet* (869/V 39); *romb'e* – *ru'bijet* (870/V 40); *up'eče* – *is'p'ičit*; w najbliższym sąsiedz-twie formy bez *-tb* (1080/VI 15); *rozb'era še* – *rosb'irajet s'a* (1208/VII); *nav'leka*, *naževa* – *nav'uo'kajet s'a*, *vd'evajet* (1238/VII); *šuka* – *šu'kajet* (1259/VII); *sχova* – *sχovajet* (1260/VII); *rozzuva še*, *zdejmuje buty* – *razu'vajet s'a* (1264/VII); *rob'i*, *pracuje* – *rob'it* (2092/VIII 42); *zrob'i* – *s'rob'it* (2098/VIII); *duma* – *dumajet*, bezpośrednio za granicą zazwyczaj bez *-tb* (1306/IX 69); *pam'enta* – *pam'd'tajet* (1311/IX 70); *sluχa* – *suu'šajet*, po drugiej stronie granicy *sluχaje* (1375/IX 62); *podn'eše*, *podejm'e* – *p'idn'it'majet* (1505/IX 58); *učera še*, *vyčera še* – *vyč'e'rajet s'a* (1686/VII); *joňka še* – *zai'kajet s'a* (1974/XII); *koštuje* – *košt'ujet* (2123/VIII 51); *podoba še* – *podo'bijet s'a* (2190/X 2); *całuje* – *ci'ui'iet* (2194/X 4); *šv'išče*, *gv'ižže* – *sv'i'st'it*, w Atlasie *šv'ist'it* (2189/X 34); *poχova* – *poχo'vajet*, bezpośrednio za granicą zazwyczaj bez *-tb* (2340/X 42), *sn'ek pada* – *pa'dajet sn'ig* (2452/XIII).

Ponieważ chodzi tu o możliwie pełne przedstawienie określonych form, niezależnie od wchodzących w grę leksemów, dodajemy też formy ukraińskie, które mają w materiale polskim inne leksemy lub nawet brak w nim jakiegokolwiek nazwy: *obżonza* – *uxa*^z*żyvajet*, powszechne w Rosji, na Białorusi sporadyczne (140/II 58), *ø* – *b'egda*^z*iet śa* (235/II 68); *ścina* – *rub*^z*it* (868/V 38); *kołyše* – *kača*^z*ajet* (1009/V 91); *ugotuje* – *svar*^z*it* (1165/VI 46); *je ob*^z*at* – *ob*^z*ida*^z*ajet*, bezpośrednio za granicą zazwyczaj bez *-t*^z (1199/VI 60); *je kolacje* – *v'ečera*^z*ajet*; tuż przy granicy zazwyczaj bez *-t*^z (1203/VI 64), *zapn'e* – *zast*^z*i*^z*ibajet s'a* (1207/VII); *v'e* – *znajet* (1315/IX 73); *pačšy* – *smo*^z*tr*^z*it* (1347/IX 60); *muvi* – *go*^z*vorit* (1410/IX 63); *opov'ada* – *rasska*^z*żyvajet*, po drugiej stronie granicy *ros*^z*kazuje* (1419/IX 65a i 65b); *zrobi* – *s'd'eua*^z*ajet*; (*s*^z*rob*^z*it*) (2098/VIII); *spotka* – *vstret*^z*it* (2189/X 1); *zaśp'eva* – *zas*^z*p*^z*ijet* (2285/X 33); *żyčy* – *že*^z*ua*^z*ajet* (2196/X 6); *žegna śe* – *proš*^z*čajet s'a* (2249/X 18); *pal'i* – *ku*^z*r*^z*ijet* (2250/X 19); *žebže*, *proši*, *xoži po prožb'e* – *d*^z*i*^z*dujet*, *žebra*^z*kujet* (2166/VIII 61).

Drugą ważną morfologiczną cechą ukraińską jest zachowanie nieściągniętych form przymiotnikowych, kończących się na *-j*. Podajemy możliwie pełne ich zestawienie, najpierw z leksemami reprezentowanymi również w materiale polskim:

blotn^z*ista* – *bo*^z*uol*^z*n*^z*istyj* (719/V 6); *skużany* – *ko*^z*żanyj* (829/V 25); *sivy* – *s*^z*iv*^z*ij* (918/V 55); *šary* – *s*^z*ir*^z*ij* (919/V 56); *słom*^z*any* – *so*^z*uol*^z*m*^z*annyj* (985/V 80); *pusty* – *pu*^z*styj* (1030/VI 3); *thusty* – *tu*^z*ustyj*, *žyrnyj* (1116/VI 26); *kisny*, *kvašny* – *k*^z*is*^z*uj*^z*ij* (1150/VI 44); *goroncy* – *gor*^z*i*^z*učy*^z*ij* (1169/VI 48); *gl*^z*n*^z*any* – *gl*^z*n*^z*anyj* (1172/VI 50); *smacny* – *smac*^z*nyj* (1204/VI 65); *średn'i palec* – *stred*^z*nyj palec* (1531/IX 37); *kudravy* – *ku*^z*dr*^z*av*^z*ij* (1901/XII); *n'em*^z*y* – *ny*^z*myj* (1905/XII); *ślep*^z*y* – *s*^z*lep*^z*ij* (1906/XII); *garbaty* – *gor*^z*bat*^z*ij* (1914/XII); *kulavy* – *ku*^z*l*^z*čav*^z*ij* (1916/XII); *pšecivny* – *pro*^z*t*^z*ivnyj* (1941/XII); *plač*^z*livy* – *pu*^z*l*^z*čevnyj* (1955/XII); *pan młody* – *mo*^z*uol*^z*dyj* (2200/X 9); *okrongły* – *krug*^z*uj*^z*ij* (93/X 37).

d) Grupa wyrazów różnych lekсыkalnie

Przykłady różnicujące się lekсыkalnie w obu kwestionariuszach cechują się wielką różnorodnością. Przedstawimy tylko kilka wybranych przykładów.

Zacniemy jednak od nawiązania do poprzedniego podrozdziału i podamy zestaw charakterystycznych dla języka ukraińskiego nieściągniętych form przymiotnikowych, którym w materiale polskim odpowiadają inne leksemy lub brak w nim jakiegokolwiek odpowiedzi. Przedstawia się on następująco:

bukov^z*ina* – *bukov*^z*y*^z*l*^z*is*, *bukovy las* (402/III 29); *žik'e gżyby* – *jadov*^z*ity*^z*g*^z*rib*, w Atlasie podano *jadov*^z*ity gżyb* (448/III 56); *ø* – *ručyśčy*^z*ij* zapisano w odpowiedzi na pytanie o augmentatywną nazwę ręki, którą zapewne należy rozumieć jako 'człowiek mający wielką rękę' (1459/IX 31); *serdečny palec* – *be*^z*im*^z*annyj palec*, z nawiązaniem po drugiej stronie granicy (1532/IX 38); *brudny* – *gr*^z*a*^z*nyj*

(1669/VII); *χory* – *bo'laščyĭ* (1709/VII); *ćotečny brat* – *dvoĭu'rodnyĭ 'brat* (1882/XI 54); *ćotečna šostra* – *dvoĭu'rodnaĭa sest'ra* (1883/XI 56); *stryječny brat* – *dvoĭu'rodnyĭ 'brat* (1884/XI 55); *stryječna šostra* – *dvoĭu'rodnaĭa sest'ra* (1885/XI 57); *ø* – *uŷyĭ* (1899/XII); *p'egovaty* – *v'es'n'anĭku'vatyĭ* (1904/XII); *v'el'ki* – *'b'il'syĭ* (1918/XII); *strax'livy* – *puχ'livyĭ* (1965/XII); *pracov'ity* – *rabo'taščyĭ* (1987/XII); *tan'i* – *de'sevyĭ* (2148/VIII 54); *žimny* – *χo'uodnyĭ* (2639/XIII).

Na koniec podamy kilka przykładów zróżnicowania leksykalnego, gdzie wybór przykładu z jednego tylko zestawu materiałowego w Atlasie upraszcza, a nieraz fałszuje rzeczywisty podział terytorialny na pograniczu. Nazwy umieszczone w Atlasie sygnalizujemy drukiem pogrubionym.

Na przykład w Atlasie podano tylko nazwy polskie: *ogon* – *χv'ist* (210/II 48), *p'ēs* – *so'baka* (266/II 9); *kogut* – *p'iv'en*; *p'etux* (286/II 11); *kogućik* – *p'ito'šok* (288/II 42); *šv'erk*, *šf'erk* – *'i'euka* (386/III 20); *spotka* – *vstref'it* (2189/X 1); *na-žečony* – *že'n'ix* (2199/X 8); *nažečona* – *mo'u'dux'a*, *žyŷ'ka* (2201/X 10); *Bože Narodzeńe* – *roz'd'estvo* (2411/X 48); *v'elkanoc* – *'lygdyĭ*, *'pasxa* (2412/X 49). Szczegółowe porównanie na mapach nazw z najbliższego otoczenia po obu stronach granicy pokazuje, że opuszczone wyrazy z materiału ukraińskiego zazwyczaj są bogato reprezentowane po drugiej stronie granicy. Poza tym nieraz te nazwy wschodnie mają poświadczenie też w innych punktach po stronie polskiej, np. *chwoŷt* ‘ogon’ i *sobaka* ‘pies’. Na mapach zaprezentowany jest więc podział uproszczony, podczas gdy w rzeczywistości mamy tu do czynienia z pasem przejściowym o różnym przemieszaniu nazw polskich i wschodniosłowiańskich.

Przedstawiamy też kilka przykładów, kiedy w Atlasie podano tylko nazwy ukraińskie: *kukulka* – *ze'zula* (59/I 21); *ščeŷk'i* – *'skre'le* (103/I 40); *bydhuje* – *'latuje śa* (186/II 67); *p'sežuva*, *žvačke ma* – *'žuĭe* (196/II 25); *žegna še* – *proš'čajet śa* (2249/X 18); *pa'li* – *ku'rijet* (2250/X 19); *palač* – *ku'rec* (2252/X 20); *lalka* – *kuk'ua* (2291/X 35); *p'ilka* – *m'ač* (2292/X 36); *pogžep* – *'poχoron* 2341/X 43). Tu mamy sytuację bardzo różną: nazwy *zezula*, *skrzele*, *latuje*, *žuĭe* nawiązują do zapisów w sąsiadujących punktach polskich, natomiast *ku'rijet*, *ku'rec*, *kuk'ua*, *m'ač*, *'poχoron* znacznie zniekształcają na mapie zasięgi wyrazów polskich i wschodniosłowiańskich, które tu w zasadzie pokrywają się z granicą państwową.

Dwa zestawy materiału – polski i ukraiński – w Choroszczyńce dawały możliwość dokładniejszego przedstawienia pogranicza polsko-ruskiego. Wybór jednego z nich obraz ten upraszcza, wykorzystywanie na przemian to materiału polskiego, to ukraińskiego wprowadza całkowite zamieszanie. Podane przez nas zestawienie obu rejestrów materiałowych pozwala na wprowadzenie odpowiednich korekt w opublikowanych już tomach OLA. W tomach będących w druku należałoby bezwzględnie podać zarówno materiał polski, jak i ukraiński. To zestawienie materiałowe dostarcza argumentów do teoretycznych rozważań nad interferencjami i problematyką dwujęzyczności. Pokazuje bowiem wyraziście, że zestawienie nawet

wyzolowanych wyrazów (bez kontekstów użyc) koegzystujących systemów językowych wskazuje pewne podziały, a jednocześnie uwidacznia oczywiste nakładanie się elementów języka A i B.

W materiale ukraińskim widoczne są także wpływy rosyjskie, zapewne związane z nauczaniem tego języka w szkole.

Literatura

- Apokryf* = Apokryf ruski, 2011, <http://www.apokryfruski.org/kultura/podlasie/choroszczyzna/> [dostęp 18.01.2018].
- Barszczewska N., Timoszuć M. (oprac.), 2016, *Dziedzictwo kulturowe i językowe Podlasia*, t. 1: *Opis socjolingwistyczny na tle uwarunkowań historycznych*, Warszawa.
- Buczyński M., 1967, *Wschodniosłowiańskie wpływy językowe w gwarze wsi Huszcza powiat Biała Podlaska*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”, vol. 22/10. Sectio F, Nauki Filozoficzne i Humanistyczne, s. 223–256.
- Dużyńska M., 1991, *Język a świadomość odrębności grupowej na przykładzie wybranych wsi drobnoszlacheckich i chłopskich z okolic Kodnia*, „Język a Kultura”, t. 1, s. 173–179.
- Głuszkowski M., 2011, *Socjologiczne i psychologiczne uwarunkowania dwujęzyczności staroobrzędowców regionu suwalsko-augustowskiego*, Toruń.
- Greń Z., 2000, *Śląsk Cieszyński. Dziedzictwo językowe*, Warszawa.
- Hawryluk J., 2017, *Jak feniks [sic! D.R., J.S.] z popiołów*, „Над Бугом і Нарвою”, http://nadbuhom.pl/art_1404.html [dostęp 12.05.2018].
- Kuraszkiewicz W., 1932, *Przegląd gwar województwa lubelskiego*, [w:] *Monografia statystyczno-gospodarcza województwa lubelskiego*, t. 1, red. J. Czuma, Lublin, s. 273–324.
- Labocha J., 1997, *Polsko-czeskie pogranicze językowe na Śląsku Cieszyńskim. Zagadnienia językowe*, Kraków.
- Raclavská J., 1998, *Język polski na Śląsku Cieszyńskim w XIX wieku*, Ostrava.
- Rieger J., 2002, *O badaniach ukraińskiej leksyki gwarowej na terenie Polski*, [w:] *Studia nad słownictwem gwar ukraińskich w Polsce. Łemkowszczyzna i gwary nadsańskie*, oprac. R. Bronikowska, A. Kudryk, K. Domaradz, U. Lewicka, M. Onyszkanycz-Kowalska, J. Rieger, E. Rudolf-Ziółkowska, pod kierunkiem J. Riegera, Warszawa, s. 11–16.
- Rembiszewska D., Siatkowski J., 2017, *Pograniczne wpływy wschodniosłowiańskie w nazwach ‘mrówki’ i ‘mrowiska’*, „Prace Filologiczne”, t. 71, s. 261–271.
- Smułkowa E., 2003, *Badanie pograniczy językowych – uwagi metodologiczne*, [w:] *Gwary dziś*, cz. 2: *Regionalne słowniki i atlasy gwarowe*, red. J. Sierociuk, Poznań, s. 45–56.
- Smułkowa E., 2009, *Uwagi o słownictwie dwujęzycznych mieszkańców Brasławszczyzny i sposobie jego prezentacji*, [w:] *Brasławszczyzna. Pamięć i współczesność*, t. 2: *Słow-*

- nictwo dwujęzycznych mieszkańców rejonu (Słownik brasławski)*, red. E. Smułkowa, Warszawa, s. IX–XVII.
- Straczuk J., 1999, *Język a tożsamość człowieka w warunkach społecznej wielojęzyczności: pogranicze polsko-litewsko-białoruskie*, Warszawa.
- Torzecki R., 1993, *Polacy i Ukraińcy. Sprawa ukraińska w czasie II wojny światowej na terenie II Rzeczypospolitej*, Warszawa.
- Warchoł S. (red.), 1998, *Interferencje językowe na różnych obszarach Słowiańszczyzny*, Lublin. (Rozprawy Slawistyczne; 4).
- Warchoł S., 2002, *Dublety leksykalne w polskiej wyspowej gwarze wsi Łabunie na polsko-ukraińskim pograniczu językowym*, [w:] *Studia dialektologiczne 2*, red. J. Okoniowa, B. Dunaj, Kraków, s. 167–178.
- Weinreich U., 1977, *Sprachen in Kontakt. Ergebnisse und Probleme der Zweisprachigkeitsforschung*, Hrsg. und mit einem Nachwort zur deutschen Ausgabe versehen von A. de Vincenz, München.
- Wykaz nazw miejscowości, 2012, http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/urzedowy_wykaz_nazw_miejscowosci_2012.pdf [dostęp 18.01.2018].
- Zielińska A., 2013, *Mowa pogranicza. Studium o językach i tożsamościach w regionie lubuskim*, Warszawa.
- Zubkiewicz R., 2006, *Przejawy ukraińskiej aktywności społeczno-politycznej na Podlasiu południowym (1918–1939)*, „Radzyński Rocznik Humanistyczny”, t. 4, s. 99–119.

Summary

Linguistic interference at the Polish-East Slavic linguistic borderland vs. the interpretation of dialectal data (at the example of Choroszczyńska village)

The article deals with the question of linguistic interference among Slavic languages at the example of Choroszczyńska, a bilingual village in Biała Podlaska County, Lublin Voivodeship. The presentation of two complete questionnaires for the Slavic Linguistic Atlas (OLA), Polish and Ukrainian, not only makes it possible to capture grammatical and lexical peculiarities of both sets assigned to individual dialects, but also reveals carelessness of the fieldworkers who collected the data. This, in turn, contributed to such an interpretation of dialectal data presented in OLA maps which does not reflect linguistic reality.

Keywords: Polish-East Slavic language contact, linguistic borderland, Polish dialects, dialects of Ukrainian outside Ukraine.